БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 2?40 (11226)
1966 оной
октябриин 11,
вторник

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ХҮДӨӨ НЮТАГАЙ АЖАЛШАДТА НЭРЭ ХҮНДЭ, АЛДАР СОЛО!

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо баярай суглаан болобо

Таряашадай, механизаторнуудай, малшадай ажал хүдэлмэри алдар солотой, хүндэтэй. Газар тарялангай, мал ажалай гуша миллион хүдэлмэрилэгшэдые бүхы совет хүнүүд хүндэлэн тэмдэглэжэ байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэр—шэнэ һайндэрые оромнай түрүүшынхеэ тэмдэглэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан октябриин 8-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо ажалшадай баярай суглаан болоо. Зал дотор газар тарялангай, мал ажалай алдарта мастернууд, хүдөө ажахын үйлэдбэриин эмхидхэлшэд, элитэ мэдээжэ эрдэмтэд сугларба. Союзна республиканудай делегацинууд ерэнхэй.

Суглаанай президиумдэ нүхэд Л. И. Брежневэй, Г. И. Вороновой, А. Н. Косыгинай, А. Я. Пельшын, Н. В. Подгорнын, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, А. Н. Шелепинэй, В. В. Гришинэй, П. Н. Демичевэй, Д. Ф. Устиновай, И. В. Капитоновой, Ф. Д. Кулаковой, Б. Н. Пономаревой ерэхэдэ хүндэтэйгөөр угтаба.

Тэрэшэлэн КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, И. Т. Новиков, КПСС-эй Московско горкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, министрнүүд, партийна болон Соведэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ ержэ һууба.

Баярай суглаае КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь **В. И. Конотоп** нээбэ.

СССР-эй Хүдөө ажахын министр **В. В. Мацкевич** элидхэл хээ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна һайндэр бии болгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон эрдэмтэд, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа. Энэмнай бүхы совет хүнүүдэй тэмдэглэхэ, үнэхөөрөө бүгэдэ арадай һайндэр болоно. Совет хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын тула гаргадаг оролдолго эдэнэй шухалын шухала хэрэг болонхой гэжэ нүхэр Мацкевич хэлэбэ.

Социалис хүдөө ажахымнай хүдөө ажахын ондоо ямаршье түхэлэй үйлэдбэридэ орходоо арсашагүй үлүү һайн талануудтай. Энэнь социалис хүдөө ажахын хүгжэлтын бүхы түүхээр тодоруулагданхай. Энэ булюу һайн талань һүүлэй хоёр жэлэй турша соо, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын талаар тохёолдоһон дутуу дунданууд ба алдуу эндүүнүүдые КПСС-эй Центральна Комитедэй зайсуулһанһаа хойшо онсо тодоор харагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд совет арадай ажабайдалда, ороной экономикые, түбхын түрүүн хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ тон шухала хэмжээ ябуулга болоһон байна.

Тус пленум хүдөө ажахыдахи байдалые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлһэнэй, һайгар боломжолжо үзэһэнэй үндэһөөр арадай ажахын энэ тон шухала һалбарие хүгжөөн дэбжээхэ политическэ, экономическа, эмхидхэлэй хэмжээнүүдые тодорхойлон хараалаа. Эдэнь КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд дотор бүрин һайшаагдажа, улам үргэдхэгдэһэн байна.

Энэ жэлдэ колхозууд, совхозууднай ороохо тарянай һайн ургаса абаа гэжэ партиин Центральна Комитедтэ, правительстведа, бүхы совет арадта мүнөөдэр, һайндэрэй урда тээхэнэ элидхэхэ золтой байнабди. Энэ ушар таряа бэлэдхэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжо бүхы республикануудта олгоо. Россиин, Украинын, Казахстанай ажалшад оронойнгоо ороохо тарянай нөөсэ баялигта илангаяа ехэ хубита оруулаа гэжэ нүхэр Мацкевич үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Украинын, Россиин Федерациин олохон колхозууд, совхозууд нэлэнхы ехэ талмай дээрэһээ гектар бүриин 40 центнер ба бүришье ехэ шэниисэ хуряажа абаба. Казахай ССР-эй ажахынууд мүнөө жэлдэ сагай уларилай муушаг байбашье, ороохо тарянай һайн ургаса абажа, гүрэндэ таряа тушаахa түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Хаа хаанагүй эрхим шанартай ороохо тарян хаһа саг соогоо хуряагдажа, бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ һурагтүй ехэ хэмжээтэй, һайн сортын шэниисэ худалдан абтаа. Барайгар, гэршүүхэ, шара будаа нилээд ехээр ургуулжа абтаба. Крупа болодог бүхы ургамалнууд нёдондо жэлэйхиһээ хоёр дахин шахуу ехээр бэлэдхэгдээ. Ороной тарялан дээрэһээ наран сэсэгэй, хлопогой, үрэ жэмэсэй, овощой һайн ургаса абтаба.

Зундаа—намартаа олонхи нютагуудта сагай уларил муу байгаа. Тиигэбэшье хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн ургаса абтаа. Манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа экономическа ехэ хубилалтануудай үндэһөөр, колхознигуудай ба совхозуудай хүдэлмэришэдэй ажалай болон политическэ эдэбхиин ехээр дэбжэн бадарһанай ашаар энэ жэлдэ иимэ амжалтанууд түйлагдаа.

Манай алдарта механизаторнуудай, трактористнуудай, комбайнернуудай, автомашинын жолоошодой хүсэ шадалаа гамнангүй ябажа, тракторай, комбайнай агрегадуудые жолоодон, фермэнүүдтэ тэжээл зөөһэн, ороохо тарянай үндэр баян ургаса түйлаһан хүнүүдэй шэн габьяата ажалые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ хүнүүд өөһэдынгөө баатарлиг ажалай түлөө ехэ баяр баясхаланда, үдэр бүриин анхарал оролдолгодо хүртэнэ.

Мал ажалай бүри ехэ продукци абтадаг болоо. Энэ жэлэй юһэ һарын турша соо колхозууд, совхозуудтахи һү һаалиин хэмжээн 1 миллион 600 мянган тонно үлүүтэйгээр нэмээ. Һү һаалгын эгээн ехэ хэм хэмжээн түйлагдаба. Мяха абалга энэ жэлэй юһэ һара соо 400 мянган тонноор нэмээ. Үндэгэ, ноохо худалдалгаар жэлэй түсэб дүүргэгдэнхэй. Мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэлгын нэмэхэтэй хамта, малай тоо толгойн олошоролсоһониинь илангаяа һайн байна.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй, партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэһэнэй үндэһөөр колхозууд, совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ, тэдэнэй мүнгэн олзые ехэ болгохо арга олдоо, хубаагдадаггүй фонднуудта, колхознигуудай ажалай түлөөһэндэ мүнгэн ехээр табигдадаг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар продукци үйлэдбэрилгэеэ улам нэмээхэ бата бэхи үндэһэ һууриһ хангагдаа.

Хүдөө ажахын зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, колхозууд болон совхозуудай мэргэжэлтэд ба хүтэлбэрилэгшэд манай хүдөө ажахыда бии байгаа асари ехэ нөөсые, арга боломжонуудые үшөөл дутамагаар, шадабари багатайгаар хэрэглэдэг байна. Олохон ажахынуудта ургаса, илангаяа һү һаали үшөөл багаар абтана, техникэнь муугаар хэрэглэгдэнэ. Олонхи областьнуудтахи хүдөөгэй барилга хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ.

Эдэ ехэ дутуу дунданuудые зайсуулхын тула бүхы хүсэеэ табиха хэрэгтэй.

Түбхын түрүүндэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол зөөри болоһон газарые ашаглалгын хэрэг һайжаруулха шухала. КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд газар тарялан хүгжөөлгын шэнэ шата болоо. Энэ пленум газар уһалан шанаржуулгын асари ехэ программа зохёоһон байна. Тэрэниие бэелүүлхэдэ, газар тарялан эрхилэлгын шанар нилээд һайжарха, газарай үрэжэл дээшэлхэ, үндэр баян, тогтууритай һайн ургаса абтаха гэжэ В. В. Мацкевич онсолон тэмдэглэбэ. Хүдөө ажахын материально-техническэ арга боломжые улам һайжаруулха асуудалнууд тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Һүүлэй табан жэл соо колхозууд, совхозуудта үгтэдэг химическэ үтэгжүүлгын хэмжээн хоёр дахин нэмэжэ, 30 миллион тонно болоо. Ойрын жэлнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэ үгэлгые адагынь хоёр дахин нэмээхэ, шанарыень һайжаруулха шухала.

Хүдөөгэй ажалшадай анхарал эрмэлзэл ба хүсэл бодолынь, эршэ зориг ба оролдолго хэшээлынь ерэхэ жэлдэ амжалтатайгаар бэлдэхэ, мүнөө сагай эгээн гайхамшаг дурасхаалта ойе—Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Олон миллион колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд партиингаа, правительствынгаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, манай агууехэ Эхэ ороной аша туһада, коммунизмын түгэс илалта түйлахын тулада бүри оролдосотойгоор, шэн зоригтойгоор ажаллахань лабтай гэжэ элидхэлшэ түгэсхэл доторoo хэлэбэ.

ОРДЕНТО КИШИНЕВ 500 ЖЭЛЭЙНГЭЭ ОЙЕ ТЭМДЭГЛЭБЭ

КИШИНЕВ, октябриин 8. (ТАСС-ай корр). Кишинев хото өөрынгөө 500 жэлэй түүхэ дотор олохон баярта үдэрнүүдые үзэһэн байха. Тиигэбэшье мүнөөдэрэйхи шэнги иимэ үдэр үшөө байгаагүй юм. Хотоёо һандархай нүхэ һүбэ сооһоо бодхоожо, промышленна ба соёлой ехэ түб газар болгоһон эндэхи зоной шэн габьяата ажалай һүлдэ тэмдэг болон, Кишиневой туг дээрэ Эхэ ороной дээдэ шагнал хайра—Ленинэй орден саашадаа ялархань.

Ехэ һайндэрнүүдэй үеэр Владимир Ильич Ленинэй памятнигай дэргэдэ түбхын түрүүн ошожо, ёһолон тэмдэглэдэг ушар энэ хотын гурим заншал болонхой. Мүнөөдэршье тиимэ ёһолол хэгдээ. Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Минскын ба бусад аха дүү республикануудай ниислэл хотонуудай түлөөлэгшэд, Румыниин Ясса хотын делегаци үглөөгүүр Илалтын талмай дээрэ, Ильичэй памятнигай дэргэдэ ерэбэ.

Кишиневой айлшад немец-фашис булимтарагшадһаа Молдавиин ниислэлые сүлөөлхын түлөө ами наһаяа үгэгшэдэй дурасхаалда хэтэ мүнхын галай бадаржа байдаг сэрэгшэдэй хүүртэ мүн лэ ошоо.

Һайндэрэй гол ёһолол үдэрэй 12 часай үеэр А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Молдавиин гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрта үргэлжэлөө. Хотын 500 жэлэй ойдо зорюулагдаһан партиин Кишиневой горкомой ба городой Соведэй баярай суглаан эндэ нээгдэбэ. Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Ф. Диордица хотын ажалшадта Молдавиин компартиин Центральна Комитедэй, Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгын бэшэгые уншаа.

Элидхэл хэхын тула партиин Кишиневой горкомой нэгэдэхи секретарь М. Ф. Дьеурта үгэ үгтэбэ. Молдавиин ниислэл хотодо үндэр дээдэ шагнал хайра үршөөһэнэйнь түлөө Коммунис партида, Советскэ правительстведа гүнзэгы баясхалан хүргөө.

Баярай суглаан дээрэ Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. В. Рябинин, КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь П. П. Анисимов, Украинын КП-гэй Киевскэ горкомой секретарь В. А. Бойченко, мүн аха дүү республикануудай ниислэл хотын делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Ю. А. Гагарин болон бусад амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительстведа эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаба.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ НАЙР НААДАН

ПЕТРОПАВЛОВКА

Аймагай ажалшадай һайндэр гурбан үдэр шахуу үргэлжэлбэ. Октябриин 7-до аймагай центртэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоо. Тэндэ ажахын жэлэй дүн дээрэхи дүн тухай элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Бадиев хээ. Суглаанда хабаадагшадай үмэнэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Мологоев үгэ хэлэжэ, ажалайнь амжалтануудаар амаршалаа. Шефүүдэй зүгһөө Улаан-Үдэ городой КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Сыренов баярай үгэнүүдые хэлээ. Һүүлээрнь ехэ концерт болоо.

Октябриин 8-да ажахы бүхэндэ баярай суглаанууд боложо, аймагай түбтэ ехэ яармаг нээгдээ. Эндэ колхоз, совхоз бүхэн хүдөө ажахын элдэб продуктнуудые асаржа наймаалаа. Худалдаа наймаанай эмхинүүд промышленна эд бараа худалдаа.

Октябриин 9-нэй һайндэрэй үдэр баярай ехэ суглаан боложо, тэндэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ К. Л. Барьядаев баярай үгэнүүдээр сугларагшадые амаршалаа. 100 түрүүшүүлдэ шан, бэлэгүүд барюулагдаа. Мотоцикл, холодильник, алтан час гэхэ мэтэ үнэтэ бэлэгүүд угтэһэн байна.

Һүүлээрнь мори урилдаан, бүхэ барилдаан болоо. Талмайнууд дээрэ концерт харуулагдаа. Үнгэрһэн гурбан үдэрэй туршада Буряадай оперо ба баледэй театрай артистнар эндэ хэдэн концерт табяа. Мүн Улаан-Үдэ городой барилгашадай клубай уран һайханай бүлгэмэй артистнар Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо, аймагай центртэ наада табижа, хүнүүдые баярлуулба.

Ц. РАДНАЕВ.

СЭЛЭНГЭ

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые Ноёхоной таряашад, малшад ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаа. Гүрэнэй амбаарта 40 мянга гаран центнер таряа оруулжа, түсэбөө 5 дахин үлүүлбэ. Мүн гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха 9 һарын түсэб дүүргэгдэнхэй.

Бүхэсоюзна һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанда жэлэй дүн согсологдожо, ажалай түрүүшүүлдэ үнэтэ шан барюулагдаа. Нэгэдэхи зэргын шанда Саратовска областьһоо ерэһэн комбайнер Александр Андриянович Игошин хүртөө. Тэрэ «СК-4» комбайнаар 564 га хуряажа, 11 мянган центнер таряа сохёо. Түрүү комбайнерта ВДНХ ошохо путёвко, 150 түхэриг мүнгэ барюулба. Хоёрдохи зэргын шан комбайнер Алексей Гармажапович Гомбоевто олгогдобо. Нүхэр Гомбоев «СК-4» комбайнаар 534 гектарай таряа хуряажа, 9427 центнер ороохо абаһан. Энэ комбайнерта гарай алтан час бэлэглэбэ.

Гурбадахи зэргын хоёр шагналда (хубсаһа угааха машина) комбайнернууд Сергей Эрдынеев, Гомбожап Рабданов гэгшэд хүртэбэ. Хамтадаа 48 хүндэ шан, бэлэгүүдые барюулһан байна.

Д. БАДМАЕВ.

ХЯАГТА

Колхоз, совхозуудай бүхы отделенинүүдтэ, бригадануудта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанууд боложо, ажахын жэлэй даб дээрэхи дүн согсолжо, түрүүшүүл урмашуулагдажа, урдахи заримануудаа тодорхойлоо.

Амаралтын үдэр ажахы бүхэндэ ехэ найр наадан болоо. Бүхэ барилдаа, мори урилдаа.

Колхоз, совхоз бүхэндэ промышленна предприятинуудай—шефүүдэй түлөөлэгшэд ошожо, хүдөө зонтой хамта найрлаа.

Г. ПЕРЕВАЛОВ.

НАУЧНА АТЕИЗМЫН ХҮДЭЛМЭРИ ЭРИД ҺАЙЖАРУУЛХА

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙНГАА [КО]ММУНИС ПАРТИИН ле[нинск]э национальна сэсэн мэр[гэн] политикын хэлбэришэгүй[гөө]р бэелүүлэгдэһэнэй ашаар, [а]ехэ ород арадай, мүн бүхы [аха дүү] совет арадуудай энэрхы [сэдь]хэлһээ аха дүүгэй туһаламж[а] хүргэһэнэй ашаар манай [Буря]адай республика Совет засагай жэлнүүдтэ экономикоёо [хү]гжөөлгэдэшье, культурна байгуулгадашье тон ехэ амжалтануудые түйлаа. Удхаараа социалис, түхэл маягаараа үндэһэн соёл культурамнай гайхамшагтайгаар һалбаран мандаһа[ниинь] бүгэдэндэ мэдээжэ.

[Т]үбхын түрүүндэ Буряад ороной хүн зон бултадаа үзэг бэшэг мэдэхэ, эрдэм һургуулида ушар ёһо һайн ойлгохо болоой. Республикын һая тогтоһон байха үедэ нэгэшье институт гү, али дунда мэргэжэл олгохо тусхай һургуули байгаагүй. [Дунда] һургуулинуудшье тон хорёод арбан хургаяа даража тоологдохоор байһан. Мүнөө үедэ манай дүрбэн институтда хамта [... м]янга шахуу студентнэр, [техни]кумүүдтэ 16.390 гаран [студ]ентнэр, бүхы һургуулинуудта 185700 гаран һурагшад ном [үзэжэ] байна. Арадай гэгээрэлэй [хэр]эг үргэнөөр хүгжэһэниинь [эдэ то]онууд дээрэһээ бодотоор [гэрэ]шэ. Иигэжэ эрдэм һургаал [ман]айда хаа хаанагүй—хото городуудташье, хүдөө нютагуудташье хүсэтэйгөөр дэлгэржэ [бай]хай.

Хүн зоной ниитэ эрдэмэйнь [дээ]шэлһэн дээрэһээ ажалшадай дунда ойлгууламжын, [үзэл] сурталай хүдэлмэри ябуулха ехэ таарамжатай һайн эрхэ нүхэсэл байгуулагданхай. [Эн]ээ талаһаа соёл гэгээрэлэй зургаануудшье жэлһээ жэлдэ олошоржо байна. Клуб, [соёл]ой ордон, библиотекэ, культура гэхэ зэргын эмхи зургаан нэгэшье колхоз гү, али совхоз манай республикада байхагүй. Эдэ байшангуудта ямаршье [олон] хүнүүдые суглуулаад (заа[тагүй] олон хүнүүдые суглуулха [...]й хэлэгдэнэ бэшэ), элдэб [тал]ала асуудалнуудаар юрэ [ха]рилдахадэ гү, лекци уншахада гү, али элидхэл хэхэдэ ажалшадта ехэ һонирхолтой [бай]даг, байхашье. Тэрэшэлэн [...] үзэл сурталай, соёл гэгээ[рэлэй], хүмүүжэл болбосоролой [хүдэ]лмэри саг үргэлжэ ябуулжа [...]маар эрхим бэлэдхэлтэй мэр[гэжэ]лтэд—пропагандистнар болон лекторнүүд, элидхэлшэд болон агитаторнууд, марксизм-ленинизмын үзэл суртал дэлгэрүүлэгшэд нютаг бүхэндэ олон. [По]литическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй имаг[та]гэшүүдые абажа харабал, [рес]публика дотор аяар 6000 гаран хүн тоологдоно.

[Тии]шье талаһаань абажа хараада, үзэл сурталай хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар, үрэ [дүн]тэйгөөр, дайшалхы ёһоор [ябуу]лха эрхэ нүхэсэл, арга боломжо манайда дүүрэн бии. [Гэ]бэд эдэ арга боломжонууд олонхи аймагуудта, колхоз, совхозуудта хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй, үзэл сурталай хүдэлмэри хүсэтэйгөөр ябуулагдаагүй. Энэ хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд тохёолдоно.

Томохон дутуу дундануудай [...]ниинь юуб гэхэдэ, барга бүдүүлиг сагай муу муухай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү, илангаяа шажанай хархис номнолдо эсэргүү, [...]ан ламанар болон зайгуул [...]рэй, мүн бусад мэхэшэ этэгээдүүдэй харша ябуулгануудта эсэргүү дайшалхы ёһоной атеизмын хүдэлмэри тон һула байна. [За]рим аймагуудта атеизмын хүдэлмэриин хангалтагүй байһые һамбаашалжа, элдэб эсын [...]шэд хадаа мухар һүзэгтэй [зон]ой дунда үзэл сурталай талаар һүйдхэлгын ажал хэдэг, бурхан шажанай барга бүдүүлиг, муу муухай номнол тараадаг, һүзэгшэ хүнүүдые һэнгэргүйгөөр мэхэлдэг, шажанда шунан һүзэглэхыень али болохоор идхадаг болоо. Тэдэнэй зоргоороо тиигэжэ ябахадань, харин манай атеистнүүд, бурхангүйшүүл, пропагандистнар болон лекторнүүд тэдээндэ хатуу сохилто үгэнэгүй. Һүүлэй үедэ Ивалгын дасанда элдэб мүргэлэй болоходо зарим аймагуудһаа олохоноороо ерэдэг болонхой. Илангаяа Захааминай, Түнхэнэй, Хориин болон Яруунын аймагуудһаа ерэдэг мүргэлшэд олошороо. Энэ баримта дээрэһээ мухар һүзэгтэй хүнүүдэй олошорһон тухай тобшолол хэжэ болохогүй байбашье һаань, энээндэ анхаралаа табингүй байхын аргагүй.

Бөөнэр үгы шахуу болоо, ламанар үсөөрөө, үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдһөө бэшэ хүнүүд шажанда шүтэхэеэ болёо гэһэн бэеэрээ зарим нютагуудта атеизмын хүдэлмэри ёһотойгоор эмхидхэхэеэ болишоһониинь гэмшэлтэй. Хаанта хархис засагай үедэ хэдэн зуун жэлэй туршада хүн зониие хара һабартаа бүхөөр бажууда, һүрдүүлжэ дарлажа байһан шажанай нүлөөе һүзэгтэнэй һанал бодолһоо тиимэ бэлэхэнээр һүнөөхын аргагүй бшуу. Тиигээд баһа шажанай нүлөөе һүнөөхэгүйн тула оролдосотойгоор хүдэлжэ ябаһан этэгээдүүдэй үшөө бии байһыень мартахаар бэшэ. Хориин, Хяагтын, Яруунын аймагуудай зарим нютагуудта субаргануудай баригдаһыень энээгээр тайлбарилмаар. Тиихэдэ Совет засагай харша дайсан ябаһан, граждан дайнай үедэ революцида эсэргүүсэн тэмсэһэн ламада Хэжэнгэдэ хүшөө бодхооһон байха юм. КПСС-эй Хориин райком, Хэжэнгын совхозой партком энэ баримтаһаа тобшолол хэжэ, үзэл сурталай, атеизмын хүдэлмэри эрид һайжаруулха тушаа бодото хэмжээ абаха болоно.

Советскэ Конституциин ёһоор, гүрэнэй нангин зөөри байгааша газар дээрэ ажалшадай депутадуудай нютагай Соведэй зүбшөөлгүйгөөр хаанашье, хэншье, ямаршье барилга хэхэ эрхэгүй ха юм. Теэд яахадаа эндэ тэндэ элдэб субарганууд баригдажа байха болоо юм? Энэ хадаа Советскэ Конституциие бүдүүлигээр хазагайруулһан ябадал болоно. Энээндэ нютагай засагай органууд хамаагүйгөөр хандаха ёһогүй.

Манайда шажанда һүзэглэхэ хорюултай бэшэ. Энэ талаар хүн бүхэндэ бүрин эрхэ сүлөө хангагданхай. Зүгөөр шажанай хархис удхые хүн зондо ухамайлан тайлбарилха, мухар һүзэгтэй хүнүүдэй дунда үдэр бүхэндэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, шажантанай харша ябуулгануудтай эрид шангаар тэмсэхэ, мүнөөнэй эрдэм, наукын гайхамшагта түйлалтануудые ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха гээшэ партийна организацинуудай, пропагандистнуудай болон атеистнүүдэй шухалын шухала зорилго мүн.

Мүнөө үеын түрүү совет эрдэм, наукын түүхэтэ илалтануудые олониитэ ажалшадта гүнзэгыгөөр тайлбарилжа үгөөгүй һаа, шажанай хорото муухай хойшолонгуудтай амжалтатайгаар тэмсэхэнь бэрхэтэй ха юм. Шажан хадаа эрдэм, наукада тад харша, барга бүдүүлиг, харанхы мунхаг сагай үлэгдэл гээшэ. Энэ үлэгдэлые эсэслэн һүнөөхын тулада түбхын түрүүндэ үзэл сурталай хүдэлмэри, атеизмын хүдэлмэри хаа хаанагүй эрид хурсаар, оншотой хүсэтэйгөөр, болгоомжотой зохидоор, ойлгосотой тодоор ябуулха шухала.

Шираб НИМБУЕВ

НАМАРАЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ЁОХОР

[...] һайхаар ханхинаһан
[...] гарган дуулая,
[...] сагаан хургаяа
[...] байжа хатарая.
[...] уула дорьбог лэ,
[...] далай долгилог лэ.

[...] таряа, ороохо
[...] ехээр ургуулаад,
[...] дээжын халмажа,
[...] орондоо тушааһан
[...] зоригтой нүхэдтөө
[...] хүргэн дуулая.

[...] зунгүй эсэнгүй
[...] шангаар хүдэлжэ,
[...] хони, гахайгаа
[...] олон болгодог
[...] зоригтой малшадтаа
[...] хүргэн дуулая.

Огород дээрээ хүдэлжэ,
Овощ ехээр ургуулаад,
Дарахыень даража,
Дабһалхыень дабһалһан
Баатар зоригтой нүхэдтөө
Баяр хүргэн дуулая.

Һайн үдэрөө угтажа,
Һархаг тулган найрлажа,
Һайхан үгөө хэлсэжэ,
Һайхан дуугаа татажа
Байһан олон нүхэдтөө
Баяр хүргэн дуулая.

Арюун гоёор ханхинаһан
Аялгын һайхаар дуулая,
Арбан сагаан хургаяа
Адхалсан байжа хатарая.
Бархан уула дорьбог лэ,
Байгал далай долгилог лэ.

Молдавиин ниислэл Кишинев Совет засагай үедэ ехээр хубилаа. Урдань провинциин бишыхан го[род] байһан аад, мүнөө промышленна, культурна томо центр болоо. Зураг дээрэ: Ленинэй нэрэмжэтэ [пр]оспект.
ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй ажалда үни удаан, һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. **Бубнов** Василий Николаевичые — Баргажанай Сахалиин 8 жэлэй һургуулиин директор.
2. **Будаева** Ангелина Гунзыновнае — Сэлэнгын аймагай Ноёхоной 8 жэлэй һургуулиин багша.
3. **Будаев** Даба Будаевичые — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын 8 жэлэй һургуулиин һуралсалай ба хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо.
4. **Бубнов** Арсений Вахрамеевичые — философско эрдэмэй кандидат, гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшын институдай философи ба коммунизмын үндэһэ һуури шэнжэлхэ кафедрын доцент.
5. **Ерофеевский** Иван Ивановичые — Кабанскын аймагай Хударын дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
6. **Иванов** Николай Ивановичые — физико-математическа эрдэмэй кандидат, Гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшын институдай физикын кафедрын доцент.
7. **Иванова** Ольга Тимофеевнае — Зэдын аймагай Ториин дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
8. **Лобова** Мария Алексеевнае — Яруунын Нарһатын дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
9. **Миронова** Зинаида Михайловнае — Бэшүүрэй аймагай Шэбэртын дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
10. **Сидорова** Татьяна Романовнае — Улаан-Үдын хүүгэдэй № 6 саадай хүмүүжүүлэгшэ.
11. **Стрекаловская** Клавдия Петровнае — Хяагтын № 1 дунда һургуулиин багша.
12. **Сыденова** Раиса Александровнае — Ахын аймагай Самартын эхин һургуулиин директор.
13. **Уланова** Мария Ильиничнае — хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат, Гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшын институдай ород хэлэнэй кафедрын доцент.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан, 1966 оной октябриин 10.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй ажалда габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

1. **Бадмаева** Радна Эрдынеевнада — Хяагтын № 2 дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
2. **Веретельникова** Евгения Венедиктовнада — Мухар-Шэбэрэй аймагай Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин багша.
3. **Вторушина** Галина Георгиевнада — Зэдын аймагай Станциин дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
4. **Егунов** Никифор Петровичто — педагогическа эрдэмэй кандидат, Гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшын институдай түүхын кафедрын доцент.
5. **Казазаева** Анна Мироновнада — Хориин аймагай Хасууртайн дунда һургуулиин эхин классуудай багша.
6. **Литвинцев** Василий Александровичта — Захааминай аймагай Цахирай интернат һургуулиин һуралсалай ба хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо.
7. **Нимаев** Даба Нимаевичта — Баргажанай аймагай Хурамхаанай дунда һургуулиин багша.
8. **Попов** Иван Иннокентьевичтэ — багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ Буряадай институдай директорэй орлогшо.
9. **Снеткова** Хана Васильевнада — Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын һургуулинуудай таһагай инспектор.
10. **Трофимов** Африкан Пимевовичто — Бэшүүрэй Потанинай дунда һургуулиин директор.
11. **Халзанов** Нима Гуруевичта — Яруунын аймагай Нарһатын дунда һургуулиин һуралсалай ба хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо.
12. **Яжинова** Агния Зантеевнада — Улаан-Үдэ хотын № 3 дунда һургуулиин эхин классуудай багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан, 1966 оной октябриин 10.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

Сабшалан зүбөөр эдлэжэ һураха

СЭЛЭНГЫН совхоз газар таряалангаар, нуга сабшалангаар бага гэхээр бэшэ. Тиимэһээ эндэхидтэ «газараар дуталдана, абиртанбди» гэхын аргагүй. Совхоз 3636 гектар сабшалангай газартай, энэнь бүхы эдлүүриин газарайнь 50 процент болоно.

Тиигэбэшье һүүлшын хэдэн жэлнүүдэй хугасаада, бүри һая болотор тооной ямаршье шалтагаангүйгөөр сабшалангай нилээд ехэ хуби өөһөр хэрэглэгдээгүй байна, мүн тэрэнэйнь урхэлжэ ахир байа байдаг. Жэшээлхэдэ, 1957—1962 оноудта совхозой оройһо тарянай ургаса гектарай дунда зэргээр 5,3 центнер, тиихэдэ үбһэ ногооной ургаса 3,3 центнер абтаһан. Һүүлшын гурбан жэлэй туршада оройһото ургамалнуудай ургаса гектарай дунда зэргээр 7,5 центнер, хэрын сабшалангайн ургаса 9 центнер болоо. Үнгэрһэн жэлдэ уналдаг сабшалангайһаа гектарай дунда зэргээр 5,3 центнер үбһэ хуряагдаба. Харин уһалууриин газарайнь үбһэнэй центнерэй өөрынь үнэ сэн 6 түхэригтэ шахуу болобон.

Эдэ тоо, баримтанууд юу харуулнаб?

ЭНЭЭН ТУШАА тус совхозой главна зоотехник, худөө ажахын эрдэмэй кандидат И. Н. Соколовой шэнжэлэлгэнүүд һонирхолтой. Тэрэнэй шэнжэлһэнэй ёһоор, совхозой хонин һүрэг үбһэ тэжээлээр жэлдэ оройдоо 40—45 процентээр хангагдана. Тусхайлхада, хонин бүридэ дундаа зэргээр 3 кг үбһэ хуряагдаа. Харин үнэхөөрөө ондо оруулхын тула лаб 110—120 килограмм тэжээлэй единицэ хэрэгтэй бшуу.

Иимэ ядуухан эрхэ байдалһаа уламжалан, совхозой һүрэг мал бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангагдадаггүй дээрэһээ арайхан гэжэ үбэлжэлгые үнгэргэжэ, хабарай зуһа ногоондо гаргадаг байна.

Совхозой партком, дирекци 1966—75 оноудта газар шанаржуулха талаар мелиорациин хүдэлмэриин нилээд ехэ хүби өөһөр тодорхойлоно. Энэ хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхын тула 708.100 түхэриг һомологдохонь. Тиихэдэ ехэнхи хүдэлмэриин энэ табан жэлдэ бэелүүлэгдэхэ байна.

Илангаа сабшалангай үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ арга онцоонуудые бэдэрхын тула үнгэрэгдэһэн туршалганууд гэршэлнэ. 1964-65 оноудта сабшалангаа наг шэбхээр утэгжүүлхэ, аммиагай уһа оруулха, сабшалангай шороой хүрһыень һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээлхэдэ, Зүүн-Тамча гэжэ газарай 23 гектарта энэ хабар апрель соо аммиагай уһан оруулагда. Энэнһээ га бүхэнһээ 12,3 центнер ургаса абтаба. Мүн энэ үбһэ 1960 ондо га бүхэнһөө 120 тонно, тиихэдэ нёдондо гектар бүхэнһөө 5—6 тонно үбһэ оруулһан 18 га газарай га бүриһөө 36 центнер ургаса абтаба. Тиимэһээ олон жэлдэ һайнаар утэгжүүлэгдэжэ байһан сабшалангай ургаса 2,5—3 дахин дээшэлээ бшуу.

Түрүүшын жэлнүүдэй туршалгануудые хараадаа абажа, энэ жэлдэ совхоз сабшалан һайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. Тусхайлбал, 500 гектар талмайда аммиагай уһан оруулагдаха. Нёдондо намар аммиагай уһа тараагдаһан газарта үшөө минеральна утэгжүүлгэнүүдые хэрэглэжэ туршаха, жэшээнь, 68 гектарта фосфорно ба калиина утэгжүүлгэнүүд оруулагданхай.

Байгша ондо совхоздо наг шэбхээр утэгжүүлэгдэһэн 400 га, тиихэдэ аммиагай уһа оруулагдаһан 844 га сабшалан бии. Зүгөөр сабшаланда шэбхэ зөөхэ ажалайнь гаргаша ехэ байһаар. Ехэнхи хүдэлмэриин онһоложуулагдаһан байгаашье һаа, гектар бүхэндэ 130—140 түхэриг хүрэтэр гаргашалагдана. Ондоогоор хэлэбэл, наг шэбхээр утэгжүүлэгдэһэн газарай үбһэнэй өөрынь үнэ сэн ехэ үнэтэй болоно. Аммиагай уһые сабшаланда оруулхада гектар бүридэ 9—10 түхэриг гаргашалагдана. Харин тэрэнһээ абтаһан центнер үбһэнэй өөрынь үнэ сэн 1—1,5 түхэриг болодог байгаа һаа, наг шэбхээр утэгжүүлэгдэһэн газарай үбһэнэй сэн 9—10 түхэригтэ болоно. Энэ заахан жэшээ дээрэһээ харахада, газарые ушаржуулан элдүүрилхэ хэрэгтэ алишье талаһаа, илангаа экономическа талаһаа хараха, тодожо үзэхэ, тон бодожолтой зүбөөр хэрэглээ шухала байна.

Жэл үнгэрэхэ бүри сабшалангай хүрһэн шэмэтэ бодосуудаа ехээр гээдэг. Тиимэһээ зохихо ургамалнуудые шэлэн олохо тариха, үбһэ ногооной урэһэ суглуулжа тарааха асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ гээшэ шухала.

Тэрэшэлэн бэлшээри бодомжотойгоор ашаглаха тушаа совхоз дотор һая болотор ямаршье оролдого гаргадаггүй байгаа. Мүнөө совхоз хэдэн мянган гектар бэлшээритэй, тэдэнэй 45115 хонин һүрэг, 2200 гаран эбэртэ бодо мал, 300 толгой морид адуулагдана байна. Эдэ олон ажалай малые тарган байлгажа, ашаг шэмэ ехээр абахын тула бэлшээриин газарые бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ болонхой.

Сооһоо гурбан систэмэ чын, Химнын. Эдэ гурбан систэмэнүүд шэнэдхэн һэлгэгдэхээр хараалагдана. Тамчын уһалууриин системэ уһа сасан хаюулжа «газар уһалхаар шэнэлэн заһагдаха юм. Сэлэнгэ, Химнэ, мүрэнүүдэй уһаар бүри найса уналдаг болохын тула шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Эдэ хүдэлмэринүүдые саг соонь алтай зохидоор дүүргэбэл, үшөө 3000 гектар сабшалан, таряалангай, бэлшээриин газарнуудые уһаар хүсэд хангаха арга боломжо бии.

Тиигэбэл ойрын хоёр-гурбан жэл соо совхоздо сабшалангай ургаса хоёр дахин дээшэлүүлэгдэжэ, хамта 44—50 мянган тонно үбһэн абтахаар байна.

Совхоздо хоёр жэлэй саада тээ тусхай лугомелиоративна отряд байгуулагдаһан. Тэрэниие мэргэжэл ехэтэй мелиоратор Александр Михайлович Гусев хүтэлбэрилнэ. Тус отряд түхэрэөн жэл соо гэхээр онһоото машина техникээр шадамараар хэрэглэжэ, яһала бүтээсэтэйгээр хүдэлдэг. Зундаа үбһэ хуряалгын халуун хаһада лугомелиоративна отряд уналдагдаһан сабшалангай үбһэ ногоое һайн шанартайгаар, богони болзор соо хуряажа абаа.

Газарай гектар бүхэниие зүбөөр ашаглаха тушаа хүнүүдэй харюусалга шангадхаад, газараа эрхимээр утэгжүүлээд, тэрэнэй шанаржуулхын тула түрүү онол аргануудые шадамараар хэрэглэбэл, сабшалангай үбһэнэй ургаса дээшэлхэ абтаха байнинь дамжаггүй. Энэ шухала хүдэлмэриие бэелүүлбэл, совхозой экономико һайжарха гээшэ.

Ц. БАЛДАНОВ,
Хабаровска партийна дээдэ һургуулиин һурагша.
Сэлэнгын аймаг.

ОЙ ТАЙГЫН ЭЗЭД

Михаил Иванович Руденкын даадаг участогай коллектив эршэтэ ажалаараа дэмы суурханагүй. Тэдэнэр Баргажанай леспромхоз соогоо түрүүлһээр үнинэй.

Мастер М. И. Руденкын участок табан жэлэй түрүүшын һараһаа шалгаржа ябана. Участогай коллектив найма һара соо 58 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээһэн байна. Энэнь түсэбһөө 7 мянган кубометрээр үлүү ехэ юм.

Участогай бүхы модошод коммунис ажалай ударникай нэрэ солотой. Мастер Михаил Иванович, гэшүүһэ сэбэрлэгшэ Александра Намдыковна Ринчино, модо отологшо Александр Плетнев, участогай бусад модошод бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, бэеэ һайнаар абажа ябаһанай түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Тэдэнэр бултадаа олон жэлдэ сугтаа ажаллажа, бэе бэеынгээ абари зан мэдэдэг болонхой. Бултадаа дүй дүршэлтэй модошод.

Модо гэшүүһэнһээнь сэбэрлэгшэ Александра Намдыковна Ринчино үнинэй модошон. Арбан хоёр жэл соо ой тайга соо ажаллажа ябана. Хэхэ ажалаа һайн мэдэхэ, дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Арба гаран жэлэй саада тээ модошон болохо гэжэ шиидээд ой тайга ерэһэн Зинаида Марковна Вторушина түрүүшүүлэй нэгэн. Ой тайга соо ажаллажа ябахада зохид гэжэ тэрэ хөөрэдэг. Ямар нэгэ сүлөөтэй сагай гарахада, ой соогуураа аяншалдаг, һонирходог. Модо отологшо Александр Плетнев дүй дүршэлтэй болоһоор мүн лэ үнинэй. Ажалдаа шэнэ, түрүү арга хэрэглэдэг. Модые нарин зурууд болгон унагаахадаа, залуу модые гэмтээдэггүй юм. Модо хюрөөдэн унагаахатай хамта, ой тайгаяа гамнаха, тэрэнэй баялигые зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ ходо анхардаг. Ургажа байһан залуу модод тэрээнэй гэмээр гэмтээгдээгүй, өөдөө боложо, һалбаржа байдаг.

Мастер Руденкын даадаг участогай коллектив эбтэй эетэй. Тиимэһээ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, леспромхоз соогоо шалгарна.

Ф. СОРОКИНОЙ
фототекст.

Модо гэшүүһэнһээнь сэбэрлэгшэ Александра Намдыковна Ринчино.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер М. И. Руденко (зүүн гарһаа хоёрдохинь) модошод Валентин Тарантин, Николай Молчанов, Виктор Пилипенко гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭБЭБДИ

Энэ жэл таряашье, үбһэншье һанаһанһаа дээрэ гараа. Түсэбэй ёһоор гектар бүриһөө дунда зэргээр 13 центнер оройһо таряа ургуулжа абахаар хараалагдаа һэн. Мүнөө дунда зэргээр бүхы таряалангайнгаа газарһаа гектарай 17,4 центнер таряа хуряагаабди. Гүрэнэй түсэб-захил 2 дахин дүүргэгдэбэ. Хамта 36041 центнер таряан гүрэндөө худалдаба. Манай механизаторнууд таряа хуряалгын үедэ эмхитэй һайнаар ажаллаа. Хүнние ажаллаһанайнь зэргээр урмашуулжа байхада, хүдэлмэри алишье талаараа урагшатай байдаг шуу. Бригада, звено бүхэн хоорондоо мүрысэхэһөө гадна, комбайнернуудай бэе бэетэйгээ мүрысэбэ. Илагшадта мүнгэн шан үгтэдэг.

Хуряалгын хүдэлмэри гол түлэб дүүрэнтээ. Мүнөө механизаторнуудай поли дээрэ үлэһэн һолоомоёо суглуулжа байна. Хүдөөгэй ажалшадай һайндэртэ зориулан, колхозойнгоо 80 гэшүүдые шагнахамнай. Тэрэ тоодо 15 хүн мал ажал дээрэһээ шагнагдаха.

Механизатор Николай Емельянович бусадһаа һайн хүдэлөө. Тэрэ СК-3 комбайнаараа 554 га хадажа, 6988 центнер таряа суглуулжа сохиһон. Ажалайнь шанар яһала һайн. 250 түхэригэй холодильник абахал ёһоороо абаа гээшэ. Тиихэдэ 150-яад түхэригэй үшөө гурбан шан тоггоогдоо. Комбайнернууд М. И. Рычков, Ф. Ф. Соколов гэгшэд элэ шанда лаб лэ хүртэхэ байха. Намарай эртын паар хахалалгада онсо шалгаржа, үдэр бүриингөө даабарине 2 дахин дүүргэдэг Георгий Лазеревич Ивакин 75 түхэригөөр шагнагдаба.

Нингынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдээбди. Манай колхоз хүдөө ажахын бүхы продукци гаргалгаар 9 һарынгаа түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Энэ жэлдэ олзо доходнай 1.028 мянган түхэриг болгогдохоор хараалагдана. Юһэ һарын дүнгөөр олзо доходнай 748,4 мянган түхэриг болоо.

Малаймнайшье тоо толгой жэлһээ жэлдэ олошорно. Хэдэхэн жэлэй саада тээ оройдоол 8 мянга толгой хонитой байгаа бэлэйбди. Мүнөө тэдэнэймнай тоо толгой 13500 хүрөө.

Энэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 89,9 хурьга абажа, түлжүүлбэбди. Эбэртэ бодо малнайшье олошороо.

Колхозой һалбаран хүгжэхэтэй хамта, арад зонноймнайшье ажана байдал баян дэлгэр болонхой.

Ажал хүдэлмэридөө һайнаар хүдэлдэг зонуудые тоолохо болоо һаа, олон ааб даа. Жэлһээ жэлдэ баян ургаса ургуулжа абадаг луговод Федор Ананьевич Козловой нэрэ обогые дурдангүй гаража болохо аал. Мүнөө тэрэнэй звеное ехэдхэн, лугомелиоративна отряд болгообди. Эндэнь хамта 17 луговодууд тоологдоно. Машина, техникээр гүйсэд хангагданхай, 14 трактор тэдэнэрэй мэдэлдэ. Нуга, сабшалан дээрээ мүнөөнһөө наг шэбхэ гаргажа тараана. 100 га газарые ой модонһоонь сэбэрлээ.

Колхознай хамта 60 трактортай, тэдэнэйнь 24-ниинь гэнжэтэй трактор, 22 автомашинатайбди, 20 самоходно, 8 кукурузна комбайн бии. Машина техникээр балай дуталданагүйбди.

Мүнөө хүдөөгэй ажалшадай һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтажа байхадаа манай колхозойхид омог дорюунууд. Тиимэшье байнгүй яахаб. Тэдэнэр хэлэһэндээ хүрэжэ, һарбайһанаа барина бшуу.

Е. ИВАНОВ,
«Искра» колхозой түрүүлэгшэ.

Мухар-Шэбэр.

БАЯН НАМТАРТАЙ ХҮ

I

Хэдэн жэлэй урда «Жаргалаа бэдэрһэн хара шарайта хүбүүн» гэжэ ном уншаа һэм. Мүнөөшье тэрэ ном намда бии. Тэрэниие Сахиб Джамал бэшэһэн юм.

Һүүлдэнь мүнөөхи номой автортай танилсааб. Сахиб Джамал наһан соогоо тулиха зобохые яһала үзэһэн, хото городуудаар, элдэб орон дайдаар ябаһан хүн. Багша Ленинтэй уулзаһан, Россие хоёрдохи Эхэ оромни гэжэ нэрлэһэн түүхэтэй. Мүнөө тэрэ Москва хотын шэнэ район—Мневнигтэ, Москва мүрэнэй эрье дээрэ ажаһууна.

II.

Турциин султанай дарлалта доро Эхэ оронойнгоо зобожо байха үеэр Сахиб Джамал Рахим ибн-Хусейн Богдад хотодо түрэһэн юм. Месопотами тэрэ үедэ Оттоманай хан гүрэнэй заха бүглүү газар байһан. Дэлхэйн түрүүшын дайнай жэлнүүдтэ «сүлөөлэгшэдтнай гээшэбди» гээд, тиишэ англичанууд ошоһон байгаа. Тэдэнэр Багдадай хан шэрээдэ Фейсал 1 гэдэг «өөрынгөө» хаание һуулгаад, өөһэдөө тэрэ гүрэние хүтэлжэ ороо һэн.

Нютаг зонойнгоо нефть үйлэдбэрилгэдэ, газар ажалда барлаг гуримаар хүдэлмэри хэжэ, үлэсхэлэн зоболон үзэжэ байхыень Сахиб Джамал балшар бага һаа харадаг юм.

8 наһатайдань эсэгэнь һаһа бараад, Сахиб үбшэн үлбэр эхэтээ үлөө. Хоолойгоо тэжээхэ гээд, Багдадай бүд нэхэдэг мастерскойдо үдэрэй 12—14 час хүдэлмэрилдэг байгаа. Хожомынь олзо бэдэржэ, хүдөө тосхон гараа һэн. Теэд тэндэшье байдалынь абаха танаггүй муу бэлэй. Таряашад бүхы тосхоноороо хүдэлмэри бэдэржэ, город нүүдэг байба.

Сахиб Джамал 12 наһатайдаа Меккэ ошоһон мүргэлшэдые хүтэлбэрилдэг хүнэй зараса болобо. Магометанай нангин хотодо хара мэхэдэ ороһон юм. Эзэниинь нюусаар шажан мүргэлэй хэрэг эрхилдэг англичан эхэнэр Мэри Шёлтондо Сахибые худалдажархиһан. Удаашье болонгүй тэрэ эхэнэр бусад олон үхибүүдтэй хамта Сахиб Джамалые Энэдхэгэй Лахор хотын «Ватиканай үншэн үхибүүдэй гэр» гэдэг интернадта абаашаа һэн. Тэдэнэр колонизаторнуудта алба хэхэ үнэн хүнүүд боложо хүмүүжүүлэгдэхэ зэргэтэй байгаа. Энэ харата муухай газарта мүноохи хүбүүн удаан тэсэжэ шадангүй, бүлэг мүргэлшэдэй дунда ороод, Амритсар хото тэрьежэ ошобо. Тэндэ энэдхэг хүдэлмэришэдэй гаргадаг листовконуудһаа Россида болоһон Октябриин хубисхал тухай, Ленин тухай дуулаба. Үхибүүдые түлөөһэгүйгөөр эдеэлүүлдэг, түлөөһэгүйгөөр ном үзүүлдэг хойто зүгэй гүрэндэ ошохо гэжэ Сахиб хүбүүн тиихэдэ шиидээ бэлэй.

Тиигээд Карачи хото хүрэбэ. Тэндэ хүдэлмэри хэжэ, харгын мүнгэтэй болохо гээд шиидэһэн байгаа. Сахиб Джамал ашаашье зөөгөө, үйлсэдэ шулуу дэбдилсээ, айлшадай буудаг газарта зарасашье болоо. Һангирхай хубсаһа үмдэдэг, далайн эрьедэ унтадаг, үлэсэжэ зободог байба. Нэгэтэ онгосын эзэн тэрэниие далайда абажа ябаха зүбшөөл үгэбэ. Тиин дахяад Эхэ оронһоо холо бэшэ оршодог Аден хүрэжэ ерэбэ. Удаань Бейрут, хожомынь Дамаск хотонуудаар ябаба.

III.

Дүтын, Дундада Зүүн зүгэй оронуудаар үни удаан ябаһанай һүүлдэ Сахиб Джамал Хиджазай, Ливанай, Сириин, Турциин, Иранай хилые гаталан, Тавриз хүрэжэ ерэбэ. Эндэһээ Росси холо бэшэхэнэ байгаа ха юм. Тэндэ Сахибта баһа муу юумэн болоо: барлагуудые наймаалдаг хүйхэрнүүд тэрэниие барижа, баян мусульман купец Саламовта наймаалжархиба. Тэрэнь Сахиб Джамалые Тифлис абаашаба. Багдадай хүбүүн хатуу зоригтой байгаа. Сахиб эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ оробо. Тиин Баку тэрьедэжэ ошоһон юм. Тэндэхи засаг хүдэлмэришэн, таряашадай гарта ороһон һурагтай байгаа.

Бакугай коммунада эсэргүү Кавказай урда бэеын контрреволюционно бүхы этэгээдүүдэй—мусаватист ба дашнагуудай, меньшевигүүд болон эсернүүдэй бодожо байһан үе һэн. Бакугай үйлсэдэ шанга байлдаан боложо байгаа. Тэрэ үедэ хэнэй тала барихаяа мэдээд, тус хотын хүдэлмэришэд, ремесленнигүүдэй талада хүдэлмэришэн ангиин дайсадтай тулалдаба. Сахиб Джамал буугүй байһан тула, коммунарнуудта һомо, уһа зөөдэг байба. Тиин Сахиб Бакугай коммунын Гаврош гэжэ нэрлэгдээ һэн.

Революцида харша этэгээдүүдэй зүбшөөлтэйгөөр Британиин булимтагшад, һүүлээрнь турогууд Бакугай коммунада халдан ороһон юм.

Бакугай коммуна дарагдаба. Сахиб Джамал нефть абадаг хүдэлмэришэн болобо. Ородууд, азербайджанууд тэрэнэй нүхэд боложо, хэлэндэ һургаһан, большевигүүдэй нюуса газетэ, листовконуудые уншахыень үгэдэг болоһон. Уданшьегүй Сахиб газетэ, листовконуудые хамтын байрануудта, зошодой буудаг газарнуудта, үйлсэ гудамжаар тараажа эхилбэ. Полици тэрэниие баряад, бүлэг хубисхалша залуушуултай хамта түрмэдэ хааһан. 1920 оной апрелиин 28-да тэмсэн бодоһон Бакугай хүдэлмэришэн анги, 11-дэхи армиин частьнууд революцида харша этэгээдүүдые бута сохибо. Тиин Бакуда Совет засаг мандаа һэн.

IV.

46 жэлэй урда Ленин багшатай уулзаһанаа Сахиб Джамал хэзээшье мартахагүй...

— Нүхэр Ленин таанадые хүлеэжэ байна!

Владимир Ильич Ленин, Анатолий Васильевич Луначарский столой хажууда байба. Орожо ерэһэн комсомолшуудай урдаһаа Ильич хүнгэхэнөөр алхалан ошоод....

Нилээд удаан хөөрэлдөөн үргэлжэлбэ. Комсомолшууд дайн байлдаанда хабаадалсаһан тухайгаа, наһа бараһан нүхэд тухайгаа Владимир Ильичтэ хөөрэбэ. Удаань Ильич комсомолшуудта хандаба:

— Таанад ажабайдалай дүй дүршэлтэй болобот, бодото байдалые тэрэ хэбээрнь хоёр нюдөөрөө харабат. Хубисхалта Россишье, хүдэлмэришэн ангишье, манай партишье та залуушуулай баатарлиг габьяае мартахагүй...

Ленин саашанхи үгэеэ комсомолшуудай дунда байһан Сахибта зорюулба.

— Залуу нүхэр, ажабайдал таниие баяшуулда эсэргүү хубисхалта тэмсэлэй зам дээрэ гаргаа. Та колонизаторнуудай, баяд, ноёдой зэрлиг муухай хуулиие бэеэрээ тэсэжэ гараат. Манай залуушуулда, хүдэлмэришэдтэ ошожо, өөр тухайдаа хөөрэгты. Социалис хубисхалай хэтэ мүнхэдэнь сүлөөлһэн урдын барлагые тэдэнэр хараг. Мүнөө Индидэ, Турцида, Иранда юунэй боложо байһан тухай хөөрэгты, доромжолуулһан, дарлагдаһан зоной зоболон тухай хөөрэгты. Та комсомолой гэшүүн гүт? Ехэл һайн гээшэ! Һаяын сагта Зүүн зүгэй ажалшадай һуралсаха Коммунис университет нээхэ гэжэ түсэблэнхэйбди. Тэрэ университедтэ ороходотнай Анатолий Васильевич туһалха байха гэжэ һананаб,—гээд Ильич Луначарский тээшэ харан энеэбхилээ. Пигээд лэ дүүрэбэ хаш даа.

Ленинэй кабинет соо абяа гүй болобо. Гансал Сахибай зүрхэн шангаар сохилжо байгаа....

V.

Комсомолой гурбадахи съездэдэ олохон делегадууд сэхэ фронтһоо ерээ бэлэй. Оронойнай олон газарта граждан дайн боложо байгаа ха. Харин Джамалай хуби заяан энэ удаа ондоогоор бүрилдөө һэн.

Бакуһаа бусажа ерэмсээрээ Сахиб Джамал Гилянай провинцида болоһон тухай дуулаба. Азербайджанай ажалшадар, Иранай хойто зүгтэ үе наһаараа мүлжэгдэжэ байһан улад зон Британиин колонизаторнуудай урдаһаа гэмсэн бодобо. Бакугай бүлэг комсомолшуудтай хамта Сахиб Джамал Улаан Гилянай зэргэдэ һайн дураараа жагсаад, тэдэнэй үнинэй дайсан —Британиин эзэрхэгшэдэй урдаһаа тэмсэлсэбэ.

1921 оной фотографи харахада, 16 наһатай Сахиб Джамал Улаан Гилянай сэрэгшын хубсаһаар харагдалханай. Пулемёдой лентэ бэһэлжэ, гартань—буу... Тэрэ үедэ Сахиб Джамал Гилянай провинциин комсомол-залуушуулай холбооной хүтэлхэ комитедэй гэшүүн байгаа.

1922 он. Сахиб Джамал Москва ерэнхэй. Ленинэй хэлэһэн үгэ бэелүүлэгдээ: урдань барлаг байһан хүбүүн Зүүн зүгэй ажалшадай Коммунис университет дүүргээд, шүлэг, олон статьянуудые бэшэжэ эхилбэ. 1923 ондо Сахиб Джамалай түрүүшын шүлэгүүд хэблэлдэ гарагдаба. Уданшьегүй корреспондент болоод, Турци ошобо. Турциин революциин вождь Кемаль Ататюрк Турцие республика болгон соносхоһон тухай Сахиб Джамал газетэдэ элэбхилэн хүдэлмэрилбэ. Турциһаа эльгээһэн статья, очеркнуудынь Москвагай, Ташкентын газетэ, журналнуудта хэблэгдэдэг байгаа.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ дахяад Дүтын, Дундада Зүүн зүг ошоо һэн. Фашизмда эсэргүү ород арадай баатарлигаар тулалдажа байһан тухай тэндэхи арад зондо үнэн сэхынь дуулгадаг байгаа.

— Тэндэ үлэсхэлэн зоболон, эрхэ сүлөөгүй байдалые, баяшуулай зэрлиг аашые дахяад хараад ерэбэб, —гэжэ Сахиб Джамал хөөрэнэ.—Колонизаторнууд болон нютагай мүлжэгшэ этэгээдүүдэй харата муухай хэрэгүүдые мэдэжэ абааб. Арадай зоболон болон гашуудалые харахада, колонизаторнуудай, хархис этэгээдүүдэй арьяатан муухай аашые элирүүлжэ, зобожо тулижа байһан аха дүүнэрээ хамгаалха хэрэгтэ үлэһэн наһаяа зорюулха гэжэ шиидээб гэнэ.

Эгээл тиимэһээ Сахиб Джамалай «Жаргал бэдэрһэн хара шарайта хүбүүн», «Хара сэсэг» гэжэ номууд, һаяхан хэблэлдэ тушаагдаһан «... бан алим» гэжэ шэнэ роман, Зүүн зүгэй ажабайдалые хамаг зоболонгоор урshаа уршагта ябадалтайнь, тэмсэлтэйнь гүйсэд дүүрэнээр харуулһан зохёол болоо.

Сахиб Джамал жара гаран наһатай шье һаа, зохёон байгуулха ажалаа шагүй бэлигтэй, ехэхэн хүсэ шэнэтэй мэлзэлтэй, һонин түсэбтэй. Эдэ шулуу наһандаа Москвада Ленинтэй уулзахадаа, Бакугай хүдэлмэришэн ангитай хамта, мүн Гилянай партизанай дуудтай хамта харатан зайшанай тулалдахадаа, ямар эршэ хүсэ абьяас шуналтай һэм, тиимэл шалхы үнэн шударгуугаар мүнөө шэнэ роман, зүжэгүүдээ бэшэжэ байхай.

Георгий ОСИПОВ,
уран зохёолшо. (АПН)

ҺАЙШААН ДЭМЖЭГДЭХЭЭР ДҮЙ ДҮРШЭ

Үдэшын болон заочно һуралсал һайжаруулха асуудалда зорюулагдаһан зональна зүблөөн Улаан-Үдэдэ октябриин 11-дэ нээгдэхэнь. Россин Федерациин 21 областиин гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд энэ зүблөөндэ хабаадаха юм.

Энээнтэй дашарамдуулан, үдэшын болон заочно һуралсалай хүдэлмэрилэгшэдые мүнөө һонирхуулжа байһан асуудалнууд тухай хөөрэжэ үгэхыень РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын үдэшын һургуулинуудай управлениин начальнигай орлогшо В. Седаковые ТАСС-ай корреспондент гуйгаа. Тэдэнэй заримууд тухай дооро хэлэгдэхэнь.

ҺУРГУУЛИ ҺУРАГШАДТАА «ОЙРТУУЛАГДАНА»

Заочно һургуулинуудай ажабайдалдахи нэгэ һонирхолтой үзэгдэл тухай тусгаар онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Республикын элдэб хизаарнуудта дунда һургуулинуудай дэргэдэ 1200 гаран заочно отделенинүүд һүүлэй жэлнүүдтэ нээгдээ. Гол түлэб заочно һургуулинуудай бии байдаг районой центрнүүдһээ холо ажаһуудаг, сезонно гү, али халаанай хүдэлмэри хэдэг залуушуулда эдэ һургуулинууд зорюулагдана. Ехэ наһатай болоһон бүлэг гү, али тус тус һурагшадта дүршэл ехэтэй багшанар эндэ консультацинуудые үгэдэг, тэдэнһээ зачёдуудые абадаг. Заочноор һурагша бүхэндэ зачётно дэбтэр үгтэдэг юм. Һурагшад класс бүхэндэ 32 предмедээр зачёт үгэхэ ёһотой. Холо байһан һургуулинуудта ошожо экзамен үгэхэ аргагүй байһан дээрэһээ эдир залуу хүбүүд, басагадай бүхэли жэлээ хии хаядаг үе бии байгаа бшуу. Мүнөө ехэ наһатай болоһон һурагшадта һургуули ойртуулагдаба гээшэ.

АРБА ГҮ, АЛИ АРБА НЭГЭН ЖЭЛДЭ ҺУРАХА ГҮ?

— Үдэшын һургуули арбан жэлэй гү, али арба нэгэн жэлэй байха гү, — гэһэн асуудалда тогтохые хүсэнэб. Энэ асуудал багшанар болон һурагшадые һонирхуулдаг гээшэ.

Москва болон Ленинградай табин һургуулида һурагшадай гүйлтаар һаяхан туршалга хэгдээ. Һуралсалай часууд олон болгогдоо. Һуралсалай материал бүри «тобшоор» найруулан хэлэгдэдэг болоо. Эдэ бүгэдэ үдэшын һургуулинуудта аха классуудай гурбан жэлэй курсые һурагшадай хоёр жэлдэ дүүргэхын тулада хэгдэһэн байгаа.

— Маанадые хайшань «яаруулнабта»? — гэһэн абяан удангүй дуулдадаг болоо һэн.

— Таанад һургуулияа түргэнөөр дүүргэхые хүсэнэ ха юмта,—гээд багшанарынь харюусадаг байгаа.

— Бидэнэр иимэ түргэнөөр һуража шадахагүйбди, бидэнэр үшөө хүдэлмэрилдэг байна ха юмбибди,—гээд үдэшын һургуулиинхид арсадаг болоо.

9—11 классуудай программые хоёр жэлэй турша соо дүүргэжэ гарахань бэрхэтэй гэжэ бодото дүй дүршэл харуулаа.

АЖАЛАЙНГАА ҮРЭ ДҮНГӨӨР БАЯСАГШАД

Үдэшын һуралсалай амжалта юунһээ дулдыдахаб? — гээд таанад асуужа болохо байнат. Багшанарай дүй дүршэлһөө, һургуулиин материальна баазаһаа дулдыдаха байһаниинь сохомтойл даа. — Һаяшаг Улаан-Үдын хоёр халаанай һургуулида би хүрэһэн байнаб,—гээд В. Седаков хэлэнэ. — Эдэ хоёр һургуули предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлдэг. Нарин

КИРГИЗЭЭИ ССР. «Голубой Иссык-Куль» гэжэ санаторийн хоёрдохи корпусой гоёолгын худэлмэри хэгдэжэ дуургэгдээ. Энэ санатори далайн нюрууhаа 1700 метр ундэртэ оршодог. Мунёө эндэ 400 хун нэгэн доро амаржа шадаха байна. Зураг дээрэ: «Голубой Иссык-Куль» гэжэ курортын юрэнхы тухэл.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ШЭНЭ «УРСУС»

ВАРШАВА. (АПН). Варшавын машина бутээлгын «Урсус» гэhэн заводто «Урсус Ц-330» гэhэн hальбагдэн шэнэдхэгдэhэн трактор таргалга удакагуй эхилээ. Шэнэ машинын двигатель 30 моринөй хусэтэй. Эхэ хуйтэн уедэ тэрэнние гаргаха хилбар болоhон, моторой автоматическа крантай. Тэрэн тэрэнгуудэ автоматическа шаргагалха тухеэрэлтэй. Энэ трактор шэнэ юрын шинэнэ ... hэлгэбэл, ряд ... болохо, мөөрьень hэлгэнэ, намаггай газараар ябажа...

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ЦЕХТЭ

ХАНОИ. (АПН). Ханойн ...-Фу гэжэ электростанциин ...бийна цех Вьетнамай Демократическа Республикын Социалис ажалай турүүшын цехүүдэй ... юм. Жэлэй турша соо ... худэлмэрилэгшэд 362 ...аар нарижуулгын дурадхал ...

...Партийна организациин үүс...эр инженернүүд болон дурэлтэй мастернүүдээ тусхай ...да цех соо байгуулагдаа. ...тадамаршэдэй мэргэжэл ...дуулхэ, техникын хойноо ажаглан хинаха, научна ...нү дэлгэрүүлхэ гээшэ тусбригадын зорилго болоно. ...оо олон худэлмэришэд турнуу дээдэ hургуулида hуралсажа... (уда тээнь энээниие ... инженер, техникгүд ...)

Халаанай дүүрэхэ уедэ цехэй ...ьдамаршэд бэе бэедэ техника дамжуулан үгэхэhөө гадна бүхнүүдэ дамжуулалсадаг. ...нэрийн хэмжээндэ ДРВ-гэй ниислэлдэхи ...ерхимүүдэйн нэгэн гэжэ ...олгодоно.

ХАДЫН ТАШАЛАНГАЙ САДУУД

ПХЕНЬЯН. (АПН). Корейн ...ин-Демократическа Республикын хойто талын хүйтэн ...хынуудай таряашад бури ...болотор үрэ жэмэстэ модо...ий саадуудгуй байhан юм. ...эрлиг яблоко болон ...удай бирагүйхэн ургаса ...ньдэ бэшэ, харин зарим ...хээр уряажа абадаг байhан. Сингонсо худөө ажахын ...эративэй таряашад хадын ...ангуудта hуулгаhан саадуудаа мүнөө намар 500 центнер яблоко, персик болон виноград хуряажа абаа.

Сингонсо кооперативэй сеэн ... КНДР-эй Наукын академиин худөө ажахын научно-шэнжэлгын институт ... худэлмэрилэгшэдтэй хамтаран ... hарьялсан байгаа. Тэрэ саад соо олон мянган турша... тарилжа ... үрэ жэмэстэ модонууд ...хадын энгэр дээрэ ургаса ... хоорондоhоо шэнэ hайн ...ртэлүүлжэ бии болгоо.

ЭДЭНЭР ЭРДЭМ НАУКА ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

ГАВАНА. (АПН). Мануэль ...унес Доменичэй нэрэ Эхэ ...ндоо тэсэбэриитэйгээр, шэн ...ртойгоор алба хэлгын hуль ...мдаг Кубын болонхой ... байгаа. Худөө ... бэшэг мэдэхэгүй ябадал ...ыдаха кампаниин үедэ контрреволюционернүүдэй заналхийлэлгэ хэдэг байhаншье, Эскамбрай ... холын хадалиг газарай ...ннуудай таряашадай дунда ... бэшэг дэлгэрүүлдэг байгаа. Патриоды hурагшатайнь ... hаhан соогоо анха туа карандаш гартаа бариhан ... тараашантай хамта ... алаhан байгаа.

...мөө Эскамбрайн хадаарына гэжэ классуудай башагын бэлэдхэдэг hургуули байгуулагдаа. Тэрээндэ Мануэлиин ... олгогдонхой.

...Кашанарай шэнэ отрядые ...hургууль hаяхан бэлэдхэгдэжэ ... 2650 эдир залуу ... бэшэг 3 жэлэй hуралсалтай курсые амжалтатайгаар дуургэжэ гараа. Тэдэнэй ниэн олонхинь эрхим сэгнэлтэй дипломуудые абаа. Баатар ...гүй хубүүн шэнгээр тэдэн... ... ареалай заха холын ...нуудаар эрдэм бэшэг дэлгэрүүлхэ.

ҮХИБҮҮДЭЙ ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭХИ ЭГЭЭЛ ЭРХИМ ГУТАЛ

ПРАГА. (АПН). Венгриин, ...ДР-эй, Польшын, СССР-эй, ...лавиин, ФРГ-гэй болон ... врачнууд-ортопедуудай ...ндэгдэhэн Гадны эмнэлгэдэ ... дулын болон эдэмтэдэй ... Чехословакиин ... конференци Готвальдов ... hаяхан болоходоо, ухибүүдэй эгээл эрхим гутал ... Чехословакида өөгдодог гэжэ ... Удаа ... үхибүүдэй ... модель зохёолгодо ... ортопедүүдэд эдэбхи... хабаадаа. Мүнөө жэл... оной предприятиннууд 1965 ... оноhоо ороходо 1.600 мянган ... олон ухибуудэй гутал ...

СОВЕТ ПОЭДҮҮД—МИНИИ АЙЛШАД

Манай орон—Чилидэ оробой совет шэлэгдэмэл зохёолнууд хэблэгдэн гараа. Тэрэниие мэдээжэ поэт Никанор Парра оршуулаа. Би hаяхан тэрэ ном уншаба, Баярлаhан гээшэмни! Манай испани хэлэн дээрэ урдань оршуулагдаhан совет шүлэгүүдые ялгаа унэhэн байгааб. Зугээр мүнөө бодото уран hайхан шүлэглэлтэй дайралдааб.

Ондоо оронгой уран шүлэгые иимэ ехэ хүсэтэйгөөр оршуулжа, уххынь гаргаха гээшэ амар юумэн бэшэ. Нэгэ хэлэнhээ нүгөө хэлэн дээрэ оршуулхада, заримдаа ухха болон түхэл маягынь таарал-дажа, углөөнэй hэрэлэн шүүлэр hаа тэрэ hарьен амилха, үгышье hаа, ялалзаад hайхан эрээни матээр толорхо гү, али булад мэтэ хатуу шанжа тэнгэhээ абахаш. Заримдаа шүлэгүүд үхалхаа гээжэ, оршуулагшын зэмээр hонигүй hула болошохо магад.

Ондоо хэлэн дээрэ шүлэг зохёолыень оршуулхаашье, анханайгаа гүн удхаhаа hурагүй hула болодог поэдүүд бии юм. Тэдэнэй тоодо Александр Твардовский ородог. Тэрэнэй шүлэг зохёолнууд ашагүй сабэр ород шэнжэтэй байдаг. Онгоо хэлэн дээрэ тэрэ шэгтэнь уран гоёор оршуулха бэрхэтэйхэн юм. Шэлэгдэмэл зохёолэй ном зоор А. Твардовскиин хоёр шүлэг оршуулагдажа оруулагдаа. Тэдэнэйнь нэгэн — «Тэдэ үзэрнүүдтэ хилын саана»—тон уран нарийнаар оршуулагдаhан шүлэг байна. Гансахан энэ шүлэгүүдэнь уншаhан хүн айхабтар томо поэдэй бэшэhэн зохёол гэжэ хурэhөөр мэдэхэ.

Евгений Евтушенко—уран бэлигтэй поэт. Оршуулагшад тэрэнэй онсо шэнжые испан хэлэн дээрэ сүм гаргажа шадаа. Евтушенкын уран шүлэгүүд яаха аргагүй тоодо хүрсэаар манай хэлэн дээрэ задална.

Поэт Евгений Винокуровэй «Олон янза» гэhэн шүлэгые би ехээр урмашажа, турүүшынхээ уншааб. Айхабтар гүнзэгы удхатай шүлэг байна даа. Энээниие уншаажа дүүрэхэдээ, угаа hониин, ехэ аяншалгаhаа бусаhан шэнги болооб.

Сергей Есенинэй шүлэгүүд одоол бахым хаана байсуулба. «Хулиганай гэмээ мэдэрэлгэ» гэhэн шүлэг 1920 ондо бэшэгдэhэн юм. Энэ шүлэг урдань уншаагүй ябаhандаа хара бууба. Тэрээн дэгор хадэ энэ hонин зүйл бииб! Удхынгаашье талаар 46 жэлэй урда тэ бэшэгдээ гэжэ hанахаар бэшэ, харин hаяхан лэ бэшэгдэhэн шүлэг шэнги ойлгохоор. Ородой заха хизааргүй үргэн ухаажэм газар дайдын нэлэнхы амисхаал энэ шүлэг дотор мэдэрэгдэнэ. Үнгэгтэ зөөлэн хусэнниинь мүн лэ гайхалтай. Түрэл газар дайдадаа заха хизааргүй дураатай хулиган хүбүүнэй сэхээ хэлэнhэн үгэнүүдые олон жэл бодоод, хүнүүдэй уншаhын тула бэшэгдэhэн бэшэг мэтэ гэжэ hанагдаа.

Бури үни хада би С. Есенинэй шүлэгүүдые англи, француз хэлэнүүд дээрэ уншаhан хүм. Тинхэдэ энээ онсо уран бэлигтэнь мэдэжэ абаhан байнаб. Харин мүнөө совет ород суглуулагдамал шүлэгүүдэй ном уншахадаа, тэрэнэй далаюун ухаажэм ахрэнэй сохисые эриж шангаар мэдэрбэб.

Намда hайшаагдадаг олон шүлэгүүд, юундашьеб, энэ шалгардамал зохёол дотор оруулагдангүй байшоо. Гэбэшье ехээр гомдоногүйб. Энэ Маргарита Алигерэй инаг дуран тухай маша hайхан поэмэ энэ ном дотор гунхаргалгандаб. Ямар hайханаар, ямар шуналтайгаар гараhан шүлэгдал гээшэб! Маргарита Алигерые таниха. Манай орондо ерэхэдэнь, Чилиин худөө нютагуудаар суг хамта ялаа ябаhан байhайхаб. Модоной ногоохон набшын hалхинда hаргалсаан ханхинажа байhандал абааень шагнаhан байнаб.

Ород совет поэзиин шэлэгдэмал зохёол дотор олон поэдүүдэй шүлэгүүд орогүй байhаниинь гэмшээлтэй. Семён Кирсановай омог хурса шүлэгүүдые би энэ ном дотор дамы бэдэрбэб. Тэрээнэй шүлэгүүдые уншахада, ходол мэдэрэгүй юумээ мадажа, дуулаагүй юумээ дуулааг хүм.

Парра өөрынгөө бэлдэhэн энэ ном дотор С. Кирсановай шүлэгүүдые юундэ оруулаагүй гээшэб? Тэрэнэй шүлэг зохёолнуудые өөhэдөо бадаржэ олоод, уншажа байсаг лэ гэжэ оршуулагша hанаhан байжа болоо. Кирсановой нэрые, тэрэнэй хүсэтэ шүлэгүүдые испан хэлэтэ олон хүнүүд hайшаагаа.

Эдэ үзэрнүүдтэ минии уншаhан оробой совет шэлэгдэмэл шүлэгүүд намда танилсбе, танил бэшэшье поэдүүдэй тухай шэнжые зураглан харуулаа. Тэдэнэр будадаа минии айлшад болоожо, захагүй сэнхир океан залайн бухы тээhэ тууган ерэhэн эдэ хуйтэн торон hүүhэн мэтээр hанагдаа.

Совет хани нүхэд—уран шүлэгшэдэймни зохёолнууд заха хизааргүй үргэн ухаажэм оробой тала дайда тухай, хүнүүд тухайнь, баатар домогто үзэрнүүд тухайнь урма баяртайшье, гунигтайшье дурдалганууд толгойдомни оруулаа. Би ехэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абааб. Зарим поэдүүдэй шүлэг зохёолнууд энэ ном дотор оронгүй байшоо. Хамаагүй. Хожом совет поэдүүдэй түүбэри шүлэгүүд манай орондо хэблэгдэхэ байха. Тэрэ хожом гараха ном манда үнэн сэльхэ, дулаан hэбшээ, аршун hайхан мэдэрэл асарха байха.

Пабло НЕРУДА.
(АПН).

КОЛХОЗОЙ УРЯАЛААР...

Харгы замай холошье hаань, Улаан-Үдын судна бутээлгын заводой коллектив Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозтой хоёр жэлэй турша соо хани ёhоной харилсаатай юм. Заводойхид тус колхоздо техническэ болон худэлмэриин туhаламжа үзүүлдэг.

Гүрэндэ ороhо таряа тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэhэнтэйнь, мүн худөө ажахын худэлмэришэдэй hайндэртэй дашарамдуулан, заводой түлөөлэгшэд колхозой уряалаар Баргажан нютаг ерээхэй. Тэдэнэй дунда парткомой секретарь Е. Н. Корягина, завкомой түрүүлэгшэ Ю. И. Пантелеев, мастер Н. А. Михалев болон инженер Д. Ю. Балданов гэгшэд бии. Мүн эдэнтэй суг хамта ерэhэн заводой уран hайханай булгэмэйхид нютагай ажалшадта концерт наада харуулжа байна.

Б. ДАГБАЕВ.

МАЛАЙ ТАРГАЛСА— МАЛШАДАЙ ШАДАБАРИhАА

(Дэрээнэй совхозой эрхим малшан Будажап Сабхаевич Цыденовэй дуршалhаа).

БҮХЫ НАhААРАА малай хойноhоо ябаад, hүүлэй 15 жэлдэ мал адуулагшаар ажаллажа байhан Будажап Сабхаевич Цыденовэй худэлмэриинь онол арга айхабтар hонирхолтой. Тэрэ жэл бури 6—7 наратай туналнуудые даажа абаад, жэл шахуу туургуулаад, эрэнүүдынь гүрэндэ тушаадаг, эмэнүүдыень ондоо гуурэдэ дамжуулдаг. Тинхэдээ зунай, намарай hаранууда буруу, хашарагуудайнгаа шэгнүүрые жэл бури сүүдхэдэ килограммhаа дээшэ нэмэжэдэг.

hаяхан энэ малшантай золгоно, ажалайнь онол арга тушаа хөөрэлдэhэн байнабди. Урдамнай набтаршагхан аад, шэлбэгэр гэнги боэтэй, 55 хүрэжэ ябаhан, солбон хурса харасатай убгэжөөн hуужа байна hэн. Тэрэ Пурбо Ринчинова эхэнэртээ суг ажалладаг. Хубүүниинь совхозодо хонишоноор худэлдэг, басаганиинь медицинскэ техникумдэ hуралсана. Нютагайнь зон ажалша бэрхэ, хүндэтэ хүнхүн хадань тэрэниие «Сабхаев» гээд соморхоноор нэрлэдэг болонхой. Мүнөө жэл энэмнай Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

— Нарай туналнууд 6 hаратай болотороо үүхэн hү хурэлсэжэ оносо hайн тэжээл харуулhанда, типовой байрада байлгагдана гээшэ ааб даа,— гээд, дуршэлтэй малшан хөөрэжэ захална. — hүүлээрнь буруу болоо гээд лэ, бор hар тэжээлдэ оруулагдажа, дайралдаhан лэ байрада байлгагдажа, нэгэ газарта олоорнь хаана. Эгээл энээхэн үедэнь мүддуулангүй, урдань харуулhаа байhанhаа дутуугүйгөөр энхэрбэл, тэдэ түргэнөөр түлжэдэг, зунай ногоон дээрэ гарахадаа буришье өөдэргэн томо болодог.

Биднэр нёондо октябрь hарада 115 толгой тииимэ туналнуудые даажа абаа hэмди. Тэдэнэй убэлэй түрүүшын хүйтэндэ даарлуулхагүй гэжэ оролдообди. Дулаан байрада байлгажа, дорнь хододоо хуурай хохир дэбдижэш. Хүйтэн үдэрнүүдтэ тэдэндэ уна бүлеэдхэжэ уулгахаш.

Энэ уедэ тэжээлэнь угаа зохидоор хубаарилжа үгэхэ хэрэгтэй. Дулааннай сагта мүушэг убhэ үгөөд, хүйтэндэ hайхан убhэ, тарйа талханай зүйл эдиулхэдэ зохёо. Юрэдөө убэлдөө мүушэн тугал, буруунууд зундаашье бирэжа өөдэлдэггүй гэжэ малшан бухэн мэдэхэ.

Тинхэдээ тэжээлээ hайса буйлуулжа эдиулхэдэ аша ехэтэй байhа. Тарйа талханай зүйлые уhанда дэбтээжэ, бага зэргэ дабhалаад үгэхэлэ hайн шэнгигшэ. Энээнэй хажуугаар малаа нэгэ болзорто алдангүйгөөр эдээлүүлжэ байхада, тарээндээ задашадаг.

Hүлэй жалнүүдтэ тугал, буруунууда үбhэ тэжээл бага хүртэhэ. Тинмэhээ саhанай ороогүй байхада хаа-нагуур, иланганаа намаг hалхи газарhаа хагда сабшажа абагдана. Жэлдээ 50—100 центнер хагда суглуулагдана. Энэмнай малай тэжээлдэ нилээд ехэ нэмэри болохо үгэдэг.

Октябрь—декабрь hаранууда хаташгүйн hүрээгээ хадгалхаар hанахаш. Тугалаа ... hаранууда мал ...

энээнhээ доогуур байгаагүй. 1961 ондо 110 буруунуудые харуулаhаа байхадаа зунай hаранууда үдэртэ 1200 граммаар нэмээжэ hэмди. Нёондо зунай 100 үдэртэ буруунуудайнгаа шэгнүүрые 110 центнерээр дээшэлүүлhэн байхабди. Малаа hайнаар таргалуулаhай, түлжүүлhэнэй түлөө 2 центнер 20 килограммтай буруу, 366 түхэриг нэмэлтэ түлөөhэнда хүртөө hэм. Иимэ шагнална жэл бури хүртэнэбди. «Мал харалhаа—ама тоhодохо» гээшэмнай энэл ха юм даа.

Тээд бүхы юумэн амархантаар бүтэшэхэ бэшэ аб даа. Жэлэй дурбэн сагта сабшалан hайжаруулха, убhэ тэжээл бэлэдхэхэдэ гараа хүргэхэ гэжэ ороолохош. Малайнгаа үбэлжөөндэ дутахана сабшалан бии. Тэндэ убэлдөө үдэр бури аргал шабхаза гаргахаш. Хабартаа тэрэнээ тараажа, борнойлхо хэрэгтэй. Үбhэ хурэалтын захалхалаар hүри хаялсажа, сомоонуудые хөрөнхөо хүсэдэмэршэйб. Намартаа зелёнко, hолоомо хурьалсаха, хадса сабшаха, малай байра дулаалха ажал гарадаг. Элэ бүгэдые малаа hайнаар адуулжа байхаа хаха бологоно бшуу.

Хажуугаарнь тугал, буруунууд халтаг габал убшэлхээ hанадаг. Саг үргэлжэ ажаглажа, зары тугал hургэжэ уншар гарадаг. Ветеринарна худэлмэрилэгшэд дута байхагүй. Олон уриан үдэртэ өөрөө аргалхааш. Элдэб муу ногоо эдээд, шэшэжэ захалха. Тиигэхэдэнь үнеэгэ hэагаад, халуун hү гү, али хурэнгэ уулгажа абаргашабди. Нюдэ, амаашье убшэлхэ ушар гарадаг. Намаг газар ябаад, турунь убшэлхэ. Тиихэдэ креолиноор угаахаш. Юрэдөө баршадынь багалахагуй. Зунай бэлшээриин урда тээ гуурынь ухэ хэхэ эм түрхихэш. Элдэб убшэнhөө hэргылжа, тарилга хэдэгбди. Пигажэ малынай өөрөө оролдоогүйдэ аргагуй. Ганса нэгэн врачнуудаа юу хэхэб даа. Аргагүй хүндөөр убшэлөөл hаань, врачые дуудаха хэрэгтэй болоошо.

Тэндэ зоотехническэ нормын ёhоор тэжээл үгөө юм hаа, энэшье үедэр таргалха, түлжэхэ байха. Тээд hаяын жэлнүүдтэ тиимэ тэжээл манда байгаагүй. Байгашье ондо бараг арга боломжоор хотой байхамнай ха. Зугээр намарай hүүл, убэлэй эхин hаранууда тугал, буруунууд муудуулагдаад, бури май hара гаргашад өөдэлхэгүй. Энээниие би өөрынгөө ажал дээрэhээ харагшаб.

Хабартаа саhанай сооробо захалхалаар лэ тэдэнээ бэлшээржэ hуганабди. Май hараhаа буруунууд хөрөдөо хаагдангүйгөөр, удэр hүнигүй гэхээр адуулагдана, хагда шулбиин hайниие бэлшэбэрдэгбди.

Зундаа иланнгаа оролдосотойгоор бэлшээнгээнэ. Боргооhоной худалхэ уедэ бэлшээри дээрэнь униар тайжа үгэхэш. Бэлшээрингээ газар 5—6 ондоо хэнэг болгожо, тэндээ 3—4 хоногоор зэлжүүлжэ байгаад адуулагшабди. Тиихэдээ углөөгүүр шүүдэртэй ногооно ябуулаад, халуун hалоолохоор hүүдэртэ, модотой газарта оруулхада hайн. Үдын халуунда бага зэргэ уркад уhанда оруулжа, тинуүлхэдэ угаа дурэтэй байhа. Үдэшын hөрюунай буухаараар малаа тала тэгша шуганабди. Эдэмнай харахы болотор ябаад, газаагууреа ерэжэ хэбтэшэдэг. Тиигээд углөөндэ 2—3 часта өөhэдөө бодоод бэлшээнэ. Энэ уедэнь өөрөө сайгаа ухаархёод, морёо эмээллээд лэ гаран байхаш.

Хэдэн жэлэ ажаллахадаа малые нишэ тиишэнь ухуу намнаhааб хэрэггүй гэжэ hанагшаб. Бэлшэхэ участогтэнь хургөөд лэ сааhань урьан соонь ябуулхада зохёо. Холо абаашажэрхёод, тэдэнэй түргэнөөр лэ тэшэшэ дутаалуулхэ гэжэ намнаахаа тон муу.

Малайнгаа хэр түлжэжэ байhые мэдэжэ ябахада урмагайтга. Гэзамнай шагнүүр бии. hара бури буруунуудаа шэгнэгшэбди. Энэ зундаа буруунуудын сүүдхэдэ дунда зэргэээр 1157 грамм нэмэн байна. Урда жэлнүүдтэ

байна hэн.

Баргажанай бархэ малшанда баяр хүргэжэ, хойшоhоо бури ехэ амжалта туйлахыень хүсөөд, хахаса hэмди.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

... hүниин арбан час болохо байба. Үбгэжөөгэй өөрэлхэжэ hүүтарнай гэжэ худэлhөн мэтэ газааргуур юумэн нэрьешэбэ.

— Баарhаяи юуhээ үргэбэ да,—гээд, малшан газааша гаража, тэдэнэе намдуулна. — Холо ошодоггүй, гэрээ тойрожо гуйлдаад лэ, зогсошодог юм даа.

Малаа адуулжа ябахадаашье газета, ном уншажа, бэшэ малшадай дуршэл түхай уншахаа hонин байдаг. Жэл бури газетэнүүдые, «Крокодил» журнал захигшаб. Юу гэжэ хэлэхэб даа, саг hайн, заахуурангүй ажаллаад лэ байбал, жаргалтайгаар ажаhуха дуурэн арга бии.

ХЭБЛЭЛЭЙ, РАДИОГОЙ, ТЕЛЕВИДЕНИИН ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА ЗҮБЛӨӨН-СЕМИНАР

Хэблэлэй, радиогой болон телевидениин худэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн-семинар октябриин 3—7-до болоо. Энэ зүблөөн КПСС-эй Центральна Комитет зарлаhан байгаа.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр хэблэлэй, радио болон телевидениин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын таhагые даагшын орлогшо Т. К. Куприков элидхэл хээ.

Газета—партиин хүдэлмэриин ленинскэ гуримые эдэбхитэйгээр тайлбарилагша гэhэн «Правда» газетын главна редактор М. В. Зимянинай: Ажалшадые абари заншалай талаар хүмүүжүүлгын асуудалнууд ба хэблэл гэhэн «Известия» газетын главна редактор Л. Н. Толкуновой: КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар радиогой болон телевидениин худэлмэри тухай Радио-дамжуулгын болон телевидениин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ Н. Н. Месяцевэй: Информаци ба ардые соёл сурталай талаар хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй дүүргэхэ үүргэ тухай ТАСС-ай генеральна директор Д. П. Горюновой: Орон дотор хэблэлэй хэрэг эршэдэнь хүгжөөхэ, хэблэлэй материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ хэмжээнүүд тухай Хэблэлэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ Н. А. Михайловай: «hонинууд» гэжэ хэблэлэй агентствын худэлмэри тухай АПН-эй правлениин түрүүлэгшэ Б. С. Бурковай; Худөөгэй ажалшадай худэлмэриин, ажаhуудалай, культурын асуудалнууд газетэнүүдэй гол тэмэдэгдэл гэhэн «Сельская жизнь» гэжэ газетын главна редактор П. Ф. Алексеевэй: Экономическа шэнжэлгын үедэ хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ газетын дүүргэхэ үүргэ тухай «Экономическа газетын» главна редактор А. Ф. Румянцевай; Залуушуулые соёл сурталай политическэ талаар хүмүүжүүлхэ асуудалнууд тухай «Комсомольская правда» газетын главна редактор Б. Д. Панкинай: Сэрэгэй-патриотическэ хүмүүжүүлгын зарим асуудалнууд тухай «Красная звезда» газетын главна редактор Н. К. Макеевэй элидхэлнүүдые зүблөөндэ хэлэлдэжэ шагнаа.

КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшанарай орлогшонор В. А. Карлов, В. В. Кортунов, О. Б. Рахманин болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Октябриин 5—6-да секцинүүд худэлжэ, хэблэлэй, радиогой болон телевидениин ажалые улам саашадань нарижуулан hайжаруулха, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ, коммунис байгуулалтада тэдэнэй дүүргэхэ үүргые дээшэлүүлхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай политбюроой гэшүүндэ кандидат, ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев зүблөөн-семинар дээрэ үгэ хэлээ.

«Запорожсталь» гэжэ металлургическа заводой коллектив арга боломжоуудаа тоолоожо үзээд, октябриин 50 жэлэй ой хүрэтэр технико-экономическа гол даалгабаринуудаар 1968 оной хэмжээндэ хүрэхэ, продукци худалдаалгые 4 процентээр дээшэлүүлхэ, ашаг олзые 5 процентээр нэмээхэ, ажалай бүтээсые 4,5 процентээр ехэ болгохо гэжэ шиидээ. Совет засагай табин жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө мүрысөөндэ запорожстальникид Череповецкэ заводой металлургнуудые уряа. Абаhан уялгануудаа дүүргэлтэ болгон «Запорожсталин» металлургнууд үдэр бүхэндэ түсэбhөө гадуур металл хайлуулан гаргана. Зураг дээрэ: мүрысөөндэ түрүүлэгшэ, мартеновскэ цехэй эрхим булад хайлуулагшадай нэгэн, коммунист В. Шатайло.

ТАСС-ай фотохронико.

УЛЗЫТЭ hАЙХАН НЮТАГ

ҮРГЭН САГААН ҮЛЬДЭРГЭ— улзытэ hайхан нютаг. Нуга, тала дайдагаарай дүүрэн атар тарган адууhа малнууд бэлшэдэг. Хадын таашалан, губирхаг гүбээ хүтэлнүүд hэжэгүй үргэн ехэ тарялан, хадалан намжадаг. Эдэ бүгэдэ «Победа», «Коммунизм» гэжэ — ажал худэлмэриин илалтын зэмээр коммунизмын hарууг hайхан ирээдүйе тээшэ зоригhон болото ухаатайгаар нэрлэгдэhэн тус нютагай хоёр колхозой нииитын баялиг.

Нютагаймнай ажалшад худөө ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай hүүлэй жэлнүүдтэ абаhан хэмжээнүүдые бэелүүлжэ, ниитын баялигые улам арьбадхажа байна. Тэрээнhээ уламжалан ардзоной ажана hайхан байдал бури мандан хүгжэнэ.

hаяын хэдэхэн жэлэй турша соо манай ажахынуудта hайхан ниитын зөөрөр угаа олон шэнэ барилганууд бодхоогдоо. «Победа» колхозой дэргэдэ 350 ухибүүдэй hууритай дунда hургуули, больница, ниитын томо шулуун баня баригдаба. Хүдөө түүрэ, отарнуудтай дээгүүр малшадай—30 айлай ороко шэнэ гэрнүүд; Хүл, Маараггэ, Хүр гэжэ нютагуудтахи гүүргэнүүдтэ тус бури бани, улаан булангууд шэнээр түхеэрэгдээ. Столово, пекарни, нэгэ шэнэ магазин бодхоогдобо. Гадна тус колхозой гэшүүд—75 айл шэнэ сабар hаруул байшан гэрнүүдые барижа оробо.

«Коммунизм» колхозой дэргэдэ байhан ниитын үүсхэлтэ гуримаар найман жэлэй hургуули, гурбан улаан булан, дурбэн бани, малшадай hургуулиин ухибүүдэй байха интернат баригдаhан. Тиихэдэ колхозой гэшүүд үөрhоо дээрээ 150 гаран айл шэнэ гэрнүүдтэ оробо.

Колхоз бүхэнэй дэргэдэ кинотеатр, клуб, библиотекэ бии. Айл бүхэн гэртээ электрын гал ялаазуулан, радиоприёмнигүүдтэй, гоё сайхан мебель табинхай, аршун сабаргаар ажаhууна. Эдэ бүгэдэмнай худөөгэй хүн зоной шэнэ энэлиг, юугээршье дутамагүй, шэнэ сагай сэнгэлиг, баяртай hуудал болоhомой гэрэл мүн бээ.

Баян дэлгэр, баяртай урматай ажаhуухада, ажал худэлмэришье урагшатай, hанаа сэдьхэл ужаам, тэнюун байдаг гээшэ.

Эндэхи ажахынуудтнай мяха, hү, ноохо, ундэтэ уйлэдбэрилхэ талаар абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлhэн түрүү колхознигууд манай сомондо олон бии. Тэдэнэй зарим нэгые нэрлэбэл, хонишод Чимит Гуробазаров, Должит Дашиева, hаалишад Дамба Жамбалова, Дарижап Ранаева болон бусад болоно.

Хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдэй hайндэртэ эрхим түрүүшүүлээ амаршалан, сомоноймнай бүхы ажалшадта ажалай бури ехэ амжалта, hайн hайхан ажаhуудал хүсэнэб.

Б. ГОНЧИКОВ,
Үльдэргын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

ВЬЕТНАМ ХҮБҮҮДЭЙ БААТАРШАЛГА

«Бага балшарhаань хубүүдээ баатарлигаар хүмүүжүүлдэг Вьетнам орон шэн зоригой үльгэр жэшээ харуулаа лэ...» Эхэ ороноймнай бэеэ даан байдалай түлөө тэмсэл тухай вьетнам нүхэдэй, вьетнамсовет хани барисаанай бүлэгмэй делегациин гэшүүдэй хөөрэhөө бэшэhэн, Вьетнамай мүнөөнэй мэдээжэ поэт То Хыугай шүлэгдэ эдэ мүрнүүд hандаhан ээлжүүдэй оробо.

...Тутэл Иенбай провинцида ардай армида туха хүргэшэдэй командирай орлогшо болоhон 18 наhатай Данг Тхи Хань гэдэг басаганай айхые мэдэхэгүй зоригтынь айхай hайхашаангүй арагнуд юм.

Тэрэ басаган өөр тухайдаа иигэжэ хөөрэнэ:

— Баяной баргаг байдан, олон хүүгэдтэй, үгытэй ядуу таряашанай булэдэ түрөө hэм. Манайхин арайхан гэжэ хоолойгоо тэжээдэг байгаа. 1945 оной августын революциин hүүлээр бусад олон вьетнам айлайхидай адли, манай ажабайдалда ехэхэн хубилалта болоо hэн. Гэртэхинни кооперативтэ орожо, ухибуд hургуулида hуража, ахамни армида алба хэжэ эхилhэн. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй манай орондо эзэрхэг булимтархы ябуулга хэжэ эхилхэдэ, би бүгэдэ ардай тэмсэлдэ бэлэн тээ байжа шадангүй, ардай армида туhаламжа hайн дуратанай эрэлдэ жагсааб. Эжимни намайгаа табихаяа түрүүшээр айhан аад, «Бухы вьетнам зон шэнгээр булимтархадта шишье зэбүүрхэжэ гуйб» гээд иинииние хэлэхэдэ, зубшөөгөө бэлэээ.

Нёондо юлэдэ американ самолёдууд Иенбай провинцие бомбодоо hэн. Предприяти, hургуули, тумэр харгы, совет нүхэдэй тубалаамжаар баригдажа байгаа Тхакбахахи электростанциин хашаадые дайсад зорюута бомбодон hандарааа. Удаан саг соо хүсэгэ hурангүй, хэзэз жэаллажа байhан таряашад дээрэ тэдэнэй аюулай бомбонуудые хаяна. Ардай армида туhалагшад тэдэ бомбонуудые аюулгүй болгодог. Манай эхэнэрнүүдэй тахагайхэд үдэр hүнигүй дайшалха hүүлгада жагсан байгаа. Биднэр американ бэеэ бомбуудhаа тэhэлдэ зүйлнүүдиень абажа, тумэр харгын баригалда хэрэглэнэбди.

— Минии хэдэг юумые хэдэн миллион вьетнам залуушуул хэжэ байдаг. Президент Хо Ши Минэй уряагаар илалта туйлатараа тэмсэхэбди, — гэжэ Донг Тхи Хань тэмдэглэнэ. — Американ булимтархайдта эзэргүү тэмсэлдэмнай туhа хүрэхэдэ, урмашуулан зоригжуулдаг хүн зоной захагүй бахатай байхада бухыень хэрэгтэй.

...Чыонг Чун Фат — зенитнэ батарейн залуу командир. Вьетнамай эрэлхэг зоригтой, даруу зантай баатар мүн. «Ороноо абархын тула биднэнэр юугээш гамнахагүйбди!» гэжэ хэлэhэн тэрэнэй үгэнүүд Эхэ орондоо үнэн хубүүнэйнь үгэhэн тангариг мэтээр дуулдадаг.

Американскэ авиациин Ханой шадар hая бомбо хаяхада, Вьетнамай ниислэл хамгаалагшад 26 самолёт унагагаа, тэдэнэйнь 6-е Чыонг Чун Фатай подразделени унагааhан байна.

— Муухай нохосүүдые түрүүшынгээ буудалгаар унагагаабди,— гэжэ нүхэр Фат оноо дорюунаар хөөрэнэ. — Энэ жэлэй июниин 29-дэ Ханой шадар түрүүшын бомбонуудай жалгадахада, 4 самолет унагагаабди, американскэ нэгэ летчик пленэдэ абтаа hэн. Советскэ Союзэй, мүн бусад социалис оронуудай элгэсэhэн эрхим бүү зэбсэгтэй болонхойбди. Эзэгэ орондо хамгаалгын Агууехэ дайнай геройнууд Алексей Маресьев, Александр Матросов, Зоя Космодемьянская гэгшэдэй баатаршалга биднэдэ ульгэр жэшээ болодог. Аха дүү совет ардай туhаламжа биднэние зоригжуулна.

О. ТРОФИМОВА.
(АПН).

Юртэмсэ дээрэ юун болоноб?

Лейбористнуудай найдабари харюулагдабагүй

Парламентын hунгалтын болзорhоо урид болоходо, нилээд олонхиин дуу партимнай абаа гэжэ оройдоол хахад жэлэй урда тээ Англиин лейбористнууд баясажа баярлажа байгаа бэлэй. hунгагшадта үгэhэн үргэн ехэ найдуулгануудаа лейбористнууд эсэсэй эсэстэ дүүргэхэ аргатай болобо гэжэ hанагдахаар байhан юм. Зүгөөр партиин жэл бүриин, тоогойнгоо талаар 65-дахи конференци дээрэ тиимэ ехэ баясалга болоогүй. Тус конференци Брайтон городто боложо, октябриин 7-до дүүрэhэн байна бшуу. Шэнэ «социалис демократиин» общество тухай премьер-министр Вильсон конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ гоё гоёор хөөрэhэн байгаа. Харин тэрэнэй хэлэhэн үгые делегадууд ехэ уруу дуруунууд hуужа шагнаа, правительствын экономическа хэмжээ ябуулгануудые буруушааhан, Вьетнамдахи дайн байлдаае буруушааhан демонстрантнууд далай шадарай энэ курортно городой үйлсэнүүдээр ябажа гараhан байгаа. «Та нюур сахигша болонот» гээд нэгэ демонстрант премьер-министр Вильсондэ сэхэ хашхаран хэлэhэн байна.

Лейборис парти дотор горитойхон арсалдаанай гарадаг байhые конференци дахяад харуулаа. Хүдэлмэришэдтэ эсэргүүгээр правительствын бэелүүлдэг экономическа политика эдэ арсалдаануудай гол шалтагаанинь болоно. Энэ политикын гол хубинь гэхэдэ, салин хүлhэ «барилга», профсоюзуудай эрхые хаhалга болоно. Тус политикаhаа түрүүшын дүнгүүд тараа гэбэл, үйлэдбэри багa боложо ороо, хүдэлмэриин недели хороогдоо, хүдэлмэригүйшүүл олон болоо. Эдэ бүгэдэhөө уламжалан, хүдэлмэришэд ехээр дураа гутажа эхилээ. Гэбэшье Вильсон, тэрэнэй тала баригшад шууд сэхэ байха гэжэ шиидээ. Правительство бүхы нацийн аша туhые харан ябуулга хэнэ гээд финансын министр Каллагэн конференци дээрэ баталан хэлэhэн байна. Правительствын экономическа хэмжээ ябуулгануудаар Брайтондо заседанинуудай зал соо ехэ арсалдаанай боложо байха үедэ зарим министрнүүд хойшоо Шотланди ниидэн ошожо, Балморал гэжэ амаралтын газар байhан хатан хаанда захиралтада гар табюулhан байгаа. Салин хүлhэ дээшэлүүлхэ оролдолго Англиин профсоюзуудай гаргалга сүүдэй мүрдэлгөөр заналта хэжэ байжа энэ захиралтаар хоригдоhон байха юм. «Энэ хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи уршагтай үдэр болоно» гээд орон доторхи эгээн томо, транспортна болон мэргэжэлгүй хүдэлмэришэдэй профсоюзай генеральна секретарь Фрэнк Казенс хэлэhэн байха юм. Экономическа политикаяа правительство конференцээр hайшаалгаа, гэбэшье энэ хараа шэглэлыень буруушааhан хэдэн резолюцинуудай түлөө хоёр миллион хахад дуун (бүхы дээрээ 6 миллион дуунhаа) үгтэhэн байна. Орон дотор хүдэлмэригүйшүүлэй эрид ехээр олон болоhон тушаа горитойгоор hанаагаа зоболгые элирхэйлhэн онсо резолюциие конференциин баталан абаhан ушар лейборис хүтэлбэриин нэрэ хүндые нилээд горитойгоор гутаагаа.

Лейборис правительствын гадаадын политикын асуудалнуудай зүбшэн хэлсэтдэхэдэ, шанга арсалдаан болоо. Энэнь хамагай түрүүндэ Вьетнамда хамаадана. Вьетнамда Холбоото Штадуудай хэжэ байhан ээрхэг түримхэй ябуулгануудhaa холо байхыень правительствые олон үгэ хэлэгшэд уряалаа. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Браун үгэ хэлэхэдээ, энэ уряаень эрид шууд буруушаагаад, Вьетнамдахи арсалдаа туладаа «гуримшуулха» түсэб дурадхаhан байна. Тэрэнь 6 пунктhaa бүридэнэ. «Амгалан ёhоной гуримшуулга хэхэ», шэнэ Женевскэ зүблөө зарлаха, буудалдаа зогсоохо гэхэ мэтын хооhон уряанууд энэ түсэб соонь найруулагданхай. Наринаар хаража үзэхэдэ, энэ түсэбынь Холбоото Штадуудай идхадаг «амгалан ёhоной дурадхалнуудhaa» тиимэ ехэ илгаатай бэшэ байха юм. Вьетнамдахи дайн байлдаае, хамагай түрүүндэ Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодолгые болюулха зорилгоор Холбоото Штадуудта баалалта хэхые уряалhан резолюциие конференци олонхиин дуугаар баталан абаа. Энэ хадаа Браунда ямаршьеб харюу боложо үгэнэ гээшэ.

Лейборис хүтэлбэриин баалалта хэбэшье, Англиин сэрэгэй гаргашануудые бага болгохые, Баруун Германида Англиин абаhан сэрэгэй уялгануудые хизаарлахые, «Суэцhээ зүүн тээ гүүрхи районуудhaa Англиин сэрэгүүдые гаргахые уряалhан резолюциие Фрэнк Казенсын дурадхалаар конференци баталан абаа. Урда Родези тушаа бэелүүлэгдэдэг политика хурсаар шүүмжэлэгдэhэн байна.

Баруунай үзэл баримталдаг хүтэлбэри лейборис партиин hунгалтын урда тээхи найдуулгануудhaa эсэслэн арсаа. Англиин болон Америкын капиталистнуудай аша туhада тааруу политика бэелүүлжэ ороо гэжэ конференци харуулаа. Тиихэтээ хамта партиин хүтэлбэриин болон жиирэй гэшүүдэй хоорондохи арсалдаан бүри гүнзэгы болоо гэжэ конференци гэршэлжэ үгэнэ. Парти доторхи тэмсэл дүүрээгүй, зүбөөр хэлэбэл, hаял эхилжэ байна гээшэ.

Абяа аниргүйгөөр үнгэрэгдэhэн hунгалта

Октябриин 3-да президентын hунгалтын болоходо, бразилиинхид үдэр бүриингөө ажал хэрэг эрхилжэ байгаа. Тэдэниие hунгуулиин урнын хажууда хэншье хүлеэжэ байгаагүй. Урнануудыншье байгаагүй. Бүхы юумэ нилээд сомороор үнгэргэгдөө. Ороной ниислэл — Бразилиа городто Национальна конгрессэй гэшүүд, сэхэ руунь хэлэхэдэ, шэнэдхэлгын национальна союз (АРЕНА) гэжэ зонхилхы партиие дэмжэдэг лэ гэшүүдынь сугларжа, шэнэ президентын—сэрэгэй алба хэхэеэ болиhон, 64 наhатай маршал Артур Коста Э Силва гэгшын түлөө дуугаа үгөө. Коста Э Силва президентын тушаалда ерэхэ жэлэй мартын 15-да орохо гэжэ хараалагдана.

Кастело Бранко түрүүтэй Бразилиин мүнөөнэй правительствын «заабаринууд» гэдэгэй ёhоор иимэ hунгалта үнгэргэгдэhэн байна. Мүнөөнэй правительство 1964 оной апрель hарада гүрэнэй урбалтын болоходо засагые гартаа абаhан байгаа бшуу. Хуулиин хүсэтэй эдэ правительственна заабаринууд Бразилиин конституциие hэлгэhэн байна гээшэ. Конституциин ёhоор президентын hунгалтада эрхэтэд сэхэ хабаадаха ёhотой байгаа бшуу. Эдэ «заабаринуудай» ёhоор президентын hунгалтада хабаадалсалгаhаа арад зон зайсуулагдаhан байна. Урда тээнь бии байhан бүхы политическэ партинууд хоригдоhон, Бразилиин парламентаринуудай дунда горитойхон «сэбэрлэлгэ» хэгдэhэн байха юм. Имагтал имэл юумэнүүдэй хэгдэhэнэй hүүлээр ороной президентые hунгалга Национальна конгресстэ найдагдаhан байна бшуу. Энэ «заабаринуудай» ёhоор правительствын тала баридаг АРЕНА, Бразилиин демократическа хүдэлөөн (МДБ) гэжэ оппозиционно парти гэдэг хоёрхон лэ шэнэ парти кандидадуудые дэбжүүлжэ шадаха гэжэ тогтоогдоhон байха юм.

АРЕНА партиин кандидат Коста Э Силва hунгагдахын тулада Национальна конгресстэ депутадуудай 205 дуу (409-hөө), сенаторнуудай 34 дуу (66-haa) абаха ёhотой юм. Тиихэдэ АРЕНА парти парламентда 257 депутадай, 45 сенаторай hууритай юм. Тиимэhээ маршал Коста Э. Силвэтэй hунгалтын үедэ урдилдэхэ хүн байгаагүй.

Артур Коста Э Силвын нэрэ 1964 оной апрелиин урбалтаhаа хойшо Бразилида үргэнөөр мэдээжэ болоhон байна. Хэблэлэй бэшэhэнэй ёhоор, Силва урбалтада эдэбхитэйгээр хабаадаhан, сэрэгэй министрэй шухала тушаалые дааhан байгаа бшуу.

ЮПИ-гэй корреспондентдэ октябриин 4-дэ хэhэн мэдүүлгэ соогоо Коста Э Силва иигэжэ онсолон тэмдэглээ. «Коммунис аюулые зайсуулха» ябадалай гол зорилгонуудайнь нэгэн болодог тиимэ политикые саашадань үргэлжэлүүлхэб. Гадаадын политическэ асуудалнуудта тогтоходоо, тусхайлбал «Баруун оронуудтай, илангаяа Холбоото Штадуудтай Бразилиин нэгэн адли hаналтай байха гээшэ манай гадаадын политикын гол удхань болохо» гээд тэрэ мэдүүлээ.

Президентын hунгалтатай дашарамдуулан, Бразилидахи байдал тухай хариин хэблэлдэ гараhан олон тайлбаринуудhaa хаража үзэхэдэ, мүнөөнэй засаг түрэдэ дурагүйтэлгэ үргэнөөр дэлгэрнэ, тусхайлбал, студентнүүдэй хүдэлөөн ехээр болоно.

Манилада „Дайн тушаа зүбшэл болохонь“

Филиппинэй президент Маркос США-да аяншалха Азидахи эгээн лэ үнэн сэхэ американ союзнигуудай нэгэн байhан туладаа ехээр хүндэлэгдөө. Вьетнамдахи байдалые зүбшэн хэлсэхын тулада «дээдэ тушаалтадай» зүблөө Манилада зарлаха гэжэ шиидээб гээд гэртээ бусажа ябахадаа тэрэ бүхы дэлхэй дээрэ дуулдахаар соносхоhон байгаа. Энэ асуудалаар Урда Корейн болон Таиландын правительствануудтай зүбшэл хээб гэжэ Маркос мэдээсээ, зүгөөр гол «зүбшэл үгэгшэ» тухай анир гарангүй үнгэрhэн байна. Маниладахи зүблөөндэ баяртайгаар хабаадалсаха байнаб гээд сүүдхыншье үнгэрөөгүй байхада президент Джонсон даншье яаруугаар соносхоhон байха юм.

Октябриин 24—25-да болохо энэ зүблөөндэ хабаадаха оронууд тодорхойлогдонхой. США болон Филиппинhээ гадна, Урда Вьетнам, Таиланд, Урда Корей, Австрали болон Шэнэ Зеланди, тайлбарилан хэлэбэл, Вьетнамда США-гай хэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг оронууд зүблөөндэ ерэхэ байна. Зүблөө зарлахые үүсхэгшэд тэрээндэ Японие хабаадуулха гэжэ хүсэhэн байгаа гэбэшье, тэрэнь энэ суглаанда хабаадалсахаhаа зайсаhан байна. Тус суглаан Камбоджын Кхмер Пресс гэжэ агентствын бэшэhэнэй ёhоор «дайн тушаал зүбшэл хэлгэ болохо» байна.

Энэ зүблөөн тушаа американ номнолшод ехэ шууяа гаргажа, Вьетнамда США «амгалан ёhоной» эрмэлзэлгэнүүдые гаргана гэжэ харуулхые эрмэлзэнэ. Зүгөөр америкынхидэй энэ шэнэ ябуулгань эб найрамдалда дуратай арадуудай hанаа сэдьхэл горитойгоор зобооно. «Амгалан ёhоной гуримшуулга» гэhэн үгэ хүүрээр халхабша хэгдээд, Вьетнамдахи дайн байлдаае саашадань үргэдхэхэ хэмжээнүүд Манилада зүбшэн хэлсэгдэхэнь мэдээжэ байна бшуу. Доройтон хосоржо байhан СЕАТО-гой ороно бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо сэрэгэй шэнэ бүлэглэл байгуулха тухай Маниладахи зүблөөн дээрэ хөөрэлдөөн болохо гэжэ багсаагдана.

Маниладахи зүблөөн США-дахи hунгуулиин урда тээхи кампанитай таhаршагүй холбоотой гээд американ шэнжэлэгшэд сэхэ руунь бэшэнэ. Конгрессэй hунгалта ноябриин 8-да болохо юм. Президент Джонсон гутажа ороhон нэрэ хүндэеэ дээшэлүүлхын тулада Вьетнамда «амгалан ёhоной гуримшуулга» хэхые эрмэлзэдэг хэбэртэйгээр өөрыгөө харуулхые оролдоно бшуу. Тэрэшэлэн ээрхэг түримхэй дай хэхэдээ, США гансаарданги бэшэ, тэдэнэй уг зорилгые Азиин болон Номгон далайн зарим оронууд хүсэдөөр зүбшөөнэ гэжэ мүн лэ харуулха хэрэгтэй ха юм. Зүблөөнэй болохын урда тээ четвергдэ Шэнэ Зеланди болон Австралида, зүблөөнэй hүүлээр Таиланд, Малайзи болон Урда Корейдэ хүрэхэб гэжэ Джонсон идхалгые шангадхахын тулада соносхоо. Теэд Маниладахи зүблөөн, Азиин болон Номгон далайн оронуудаар түргэ түргэнөөр аяншалга Джонсондо туhалжа бирахалгүй ха даа. Эдэ бүгэдэнь США-гай, тэрэниие дэмжэдэг үсөөхэн оронуудай улам бүри гансаардажа байhыень үшөө элеэр харуулжа шадаха байна.

Е. ЕГОРОВ,
Н. ЧИГИРЬ.
(ТАСС).

ДРВ-гэй зенитчигүүд түхэрэн сүүдхын турша соо вахтада жагсажа байдаг. Тэдэнэй шадабаритай мэргэнээр буудадаг дээрэhээ эйэ американ самолёдой доботого хэлэ бүридэ хохидолдо оробог. Зураг дээрэ: Хонгай город шадар буудуулан унагаагдаhан американ самолёдой дэргэдэ. АПН-эй фото.

ФУТБОЛ

ШИИДХЭХЫ ХОЕР ОЧКО

Үнгэрhэн субботодо Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион соо багтахаар бэшэ олон зон сугларба. Юуб гэхэдэ, республикымнай ниислэлэйхид футбол наадалгада hонирхонод ха юм.

Энэ үдэр «Сэлэнгэ» командамнай 1966 ондо РСФСР-эй түрүү hуури эзэлэлгын календарна уулзалгануудай hүүлшын нааданай урдахи мүрысөө үнгэргэбэ гээшэ. Эндэ энэ нааданай урда тээ зоно соогоо гурбадахи hуурида ябаhан Владивостогой «Океан» командатай уулзаба. Тэрэ команда 28 дахин наадаhанайнгаа удаа 38 очкотой боложо, буряадай футболистнарhaa гансахан очкогоор гээгдэжэ ябаhан юм.

«Сэлэнгэ», «Океан» командануудай уулзалга тэдэ хоёрто ехэ удха шанартай байhан. Эдэ хоёр командын али нэгэниинь илааhaa Россин бэрхээр наададаг арбан хоёр командын финальна уулзалгада хабаадалсаха байгаа ха юм. Финальна зоно бүхэнhөө хошоод команда хабаадалсажа, чемпионой нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ, илагшань «А» класста наададаг болохо байгаа.

«Океан» команда тухай богонихоноор хэлэхэдэ, энэ коллектив «Б» класста анха түрүүшынхеэ ороо юм. Тиихэдээ бэрхээр наададаг, бэлэдхэл hайнтай байhанаа харуулба. Тэрэ команда энэ нааданай урда тээ зоно соогоо бултанhaa олон илалтатай байhан гээшэ. Тиihээ тиитэр нааданай түрүүшын эрьесэдэ Сибириин городуудаар ябахадаа тиимэ hайнаар наадаагүй hэн.

...Республиканска категориин судья Александр Михайловай жэмбүүрдэхэтэй зэргэ командануул наадаяа эхилээ. Гэбэшье «Сэлэнгэ» командын футболистнар Жуйков, Веригин гэгшэд бартэhэн дээрэhээ наадаагүй.

Манай команда энээнэй урда тээ айлшадайнгаа талмай дээрэ тэдэнтэй хоёр дахин уулзаhан байгаа. Түрүүшээр Советскэ Союзай кубок абахын түлөө наадахадаа, буряадай футболистнар нүгөөдүүлээ 1:0 тоотойгоор шүүhэн, түрүүшын эрьесэдэ наадаhан календарна уулзалгада 3:3 тоотойгоор тэнсэhэн юм.

Командануудай наадан hонёор, али нэгэнэйнгээ воротагай ялын талмай дээрэ гаралсан эхилээ. 7-дохи минутада айлшаднай талмайн ээдэй ялын талмай дээрэ гаража ерэбэ. «Сэлэнгэ» командын түбэй хамгаалагша Михаил Гончаров талмайнгаа зүүн заха тээшэ ябашоо. Вратарь Борис Конфедерат алдуу хэжэ, өөhэдынгөө ворота руу бүмбэгэ алдажархёо.

Тоо 1:0 болобо. hүүлээрнь буряадай футболистнар добтолго хэжэ эхилээ. «Океанайхид» өөhэдынгөө ялын талмай дээрэ болоhон тэмсэлэй үедэ гурим эблэhэн байна. Валерий Выборовэй сохиhон бүмбэгэ айлшадай ворота руу оруулагдашаба. Тиигэжэ тоо 1:1 болоо.

Талмайн ээзд үүсхэлтэйгээр наадажа захалба. Нааданай 15-дахи минутада Валерий Выборов ялын бүмбэгэ сохино. Тэрэнь нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу шууд орон алдаа. Владивостогой вратарь Владимир Соболев эрхимээр наадажа, өөhэдынхидөө абарhан байха юм.

24—25-дахи минутануудта добтологшо «Сэлэнгэ» дээрэ дээрэhээнь гурбан бүмбэгэ талмайн булангhaa сохибо. Теэд «океанайхид» шадамар хамгаалалга хэжэ, тоо нэмээбэгүй.

Наадан тон эршэтэйгээр, ехэ шангаар үргэлжэлнэ. 40-дэхи минутын ябажа байхада добтологшо улаан-үдынхид айлшадай тала руу сүмэрэн орожо, Игорь Ершов нүгөөдүүлэйнгээ вратариин манай добтологшодой урдаhаа гүйhэн hамбаа хэрэглэн, тэдэнэй сетка соо бүмбэгэ оруулжархёо.

Талмайн ээдэй сохиhон хоёрдохи бүмбэгэ владивостогойхид табяагүй. hүүлээрнь хоёрхон минутын үнгэрөөд байхада улаан-үдынхид алдуу хэжэ, тоо 2:2 болобо.

Хоёрдохи хахадта хоёр командын наадагшад хүрэhөөр атаа мэеэ булялдан, шангаар тэмсэжэ оробо. Хэды тиибэшье, талмайн ээд, мүн айлшад түрүүшын хахадайхидал наадажа шадабагүй.

Хоёрдохи хахадай тэн багаар улаан-үдынхид бүмбэгэеэ бэе бэедээ бэрхээр үгэлсэн, нүгөөдүүлэйнгээ ялын талмайда ойртоно. Айлшадшье hахы hалбаг болоо. Дүтэлhэн бүмбэгэ талмайhaa гадагша сохигдошоно. Энээгээрээ айлшаднай тэнсэжэшье болохо байгаа. Үүсхэл Буряадай футболистнарай гарта дүүрэн оробо байба. 78-дахи минутада «Океанай» командын ворота руу үшөө нэгэ бүмбэгэ оруулалгаар дүүрэв. Тэрэниие Александр Бурлаченко сохижорхёо.

Нааданай тоо 3:2 болоо. «Манайхид булюу байдалтай болобо. Айлшад тоогоо тэгшэдхэхын тулада хэды хүсэ гаргабашье, нааданай дүүрэтэр тоо нэмээжэ шадабагүй.

«Океан» гэжэ бэрхээр наададаг командатай уулзажа, хоёр очко абаhан манай футболистнар «Б» классай мастер командануудай дунда болохо РСФСР-эй түрүү hуури эзэлэлгын финальна нааданда хабаадалсажа магадгүй.

29 наада үнгэргэhэнэйнгээ удаа манай футболистнар 41 очкотой болобо.

Буряадаймнай футболистнарай hүүлшын наадан республикын түбэй стадион дээрэ октябриин 12-то болохо. Тэндэ «Сэлэнгэ» команда Находкын «Рыбак» командатай уулзаха байна.

Н. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоёр командын бүмбэгэ булялдаан.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ХИЛЫН ЦААНАhАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Вьетнамай асуудалаар хуралдаан

ПАРИЖ. (ТАСС). Парижда хуралдаан боложо, тэрээндэ хабаадагшад Вьетнамдахи туладаан тушаа асуудалые гурбан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсээ.

Элитэ ехэ юристнүүд, ниитын ажал ябуулагшад, тэрэ тоодо демократическа болон зүүнэй үзэл баримталдаг социалис хүсэнүүдэй федерациин түрүүлэгшэ Ф. Миттеран, Франциин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүд Ф. Бийу, Р. Гюйо, социалис нэгэдэмэл партиин секретарь Э. Депре, Министрнүүдэй Соведэй урдын түрүүлэгшэ П. Меньдес-Франс болон бусад хуралдаанда хабаадаа. Сорбонной юридическэ факультедэй профессор Пэнто үгэ хэлэлгые эрхилхэдээ, Индохитадтахи байдал тухай, энээн тушаа Женевскэ хэлсээнүүдэй дүүргэхэ үүргэ тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

«Монд» газетэhээ журналист Жан Ла Кутюр удаан үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнамдахи туhамаршадай засаг түрэ тухай асуудалда тогтоhон байна.

Вьетнамда сэрэгэй ябуулга hужэрөөhэнэй түлөө бүхы харюусалгые Холбоото Штадууд дааха болоно гээд Вьетнам тухай номой автор коммунист Ш. Фурньо онсолон тэмдэглэв.

Бүхы компартинуудай нангин уялга

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Социализмын саашадаа хүгжэн hалбаралгада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгэй илан мандалгада туhа нэмэри оруулхын тулада бүхы юумэ хэхээр бидэнэр хүсэд шиидэнги байнабди гээд РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушеску Дева городто болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Ниитын байгуулалтаhaa дулдыдуулангүйгөөр бүхы оронуудтай холбоо барисаагаа үргэдхэхэ талаар манай орон эсэшэ сусашагүй ябуулга хэнэ гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Бидэнэр Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдал хангахаар эрхэ байдал бии болгохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэбди, американ ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр вьетнам арадай хэжэ байhан үнэн зүб тэмсэлые бүхы хүсөөрөө дэмжэнэбди.

Империалис ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэжэ байhан бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлгэдэ туhалха, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда бүхы коммунис партинуудай нангин уялга гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд Н. Чаушеску саашань хэлээ. Үнэнтэ социалис интернационализмын үзэл суртал иимэ эрилтэ табина, коммунис хүдэлөөнэй, социалис оронуудай, империализмда эсэргүү фронтын нэгэдэл бэхижүүлгэдэ туhалхын тулада манай парти саашадаа бүхы юумэ хэхэ.

Бразилиин коммунист сүлөөлэгдэбэ

ГАВАНА. (ТАСС). Федеральна верховно сүүдэй саг зуурын түрүүлэгшэ Мот Фильо гэгшын сэхэ хамааралсаhанай hүүлээр Бразилиин компартиин ударидагшадай нэгэн Алберто Виейра де Азеведо гүрмэhөө табигдаба.

Пренса Латина агентствын корреспондентын Рио-де Жанейрэhээ мэдээсэhэнэй ёhоор Бразилиин мэдээжэ журналист Виейра де Азеведо 1964 ондо гүрэнэй урбалтын болоhоной hүүлээр сэрэгэй засагаархидаар арестовалагдаад, тэрэниие сүлөөлхэ тухай сүүдэй шиидхэбэриин гаргагдаhан болобошье, түрмэдэ хаалтатай зандаа байгаа бшуу.

Джонсон У Тантай уулзаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС-ай тусхай корр). США-гай президент Джонсон үсэгэлдэр ООН-ой штаб-квартирада орожо, ООН-ой генеральна секретарь У Тантай уулзаа.

У Тан Джонсон хоёрой хоорондохи хөөрэлдөөн сэхэ руугаа үнгэрөө, туhатай байгаа гээд ООН-ой генеральна секретариин түлөөлэгшэ мэдээсээ.

ООН-ой генеральна секретарь У Танда президент Джонсоной орожо уулзалга «амгалан ёhоной добтолгые» США-гай үргэлжэлүүлжэ байhан ябадал болоно гээд ООН-дохи олон түлөөлэгшэд тоолоно. Амгалан ёhоной добтолго гэдэгээрээ Вьетнамда эбэй гуримшуулга хэхые эрмэлзэнэбди гэжэ дэлхэйн олониитэдэ үнэншүүлхые, «Вьетнамай асуудалда» ООН-иие хамааруулан таталсахые Холбоото Штадууд хүсэнэ.

АЙЛ БУХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ

Почтальонуудай, ниитын хэблэл тараагшадай, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй конкурс

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдые хүн зоной дунда олоор тараахын түлөө конкурс соносхогдобо.

Энэ конкурсдо хэлхеэ холбооной болон «Союзпечатиин» бүхы хүдэлмэрилэгшэд, ниитын хэблэл тараагшад хабаадаха.

Конкурсдо хэд илаhан дээрэ тоологдохоб:

а) почтальонууд, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө участогай мянган хүн бүхэндэ 100 хэhэгhээ үсөөн бэшэ «Правда Бурятии» газетые, 80-haa үсөөн бэшэ «Буряад үнэниие» захил хүүлэжэ тараабал;

б) ниитын хэблэл тараагшад городуудта 220 хэhэгhээ, хүдөө нютагта 150 хэhэгhээ үсөөн бэшэ «Правда Бурятии» газетые, 100 хэhэгhээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэниие» хүн зондо захил хүүлэбэл;

в) «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй захилые нёдондо жэлэйхидэ орходоо 25 процентhээ доошо бэшээр аймаг дээрээ үлүү болгожо шадаhан районно агентствэнүүдэй начальнигууд.

Конкурсдо илагшадта иимэнүүд шагнал хараалагдана:

25—25 түхэригэй нэгэдэхи табан шан,
20—20 түхэригэй хоёрдохи арбан шан,
15—15 түхэригэй гурбадахи арбан табан шан.

Газетын хэблэл.

Парламентаринуудай эрилтэ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Моиз Чомбе гэгшые политическэ шалтагаанаар байрлуулhaар лэ байhан Испанитай дипломатическа харилсаагаа таhалдуулха эрилтэ Конгын (Киншаса) парламентын 18 гэшүүн хээ.

«Португали тушаа абтаhан шэнги тиимэ хэмжээнүүд» Испани тушаа абтаха ёhотой гэжэ парламентаринууд зааhан байна.

Хоёр ороной хоорондохи дипломатическа харилсаанай таhалдуулагдаhан тухай Португалиhaa Киншасада байдаг посольстводо Конгын гадаадын хэрэгүүдэй министерство үсэгэлдэр хуулитаар дуулгаа.

Индидэ студентнүүдэй хүдэлөөн болоно

ДЕЛИ. (ТАСС). Аллахабад, ...пур, Фирозабад, Фарукхабад ... Горакхпурта (Уттар Прадеш ...) студентнүүдэй хүдэлөөн—демо... цинууд болон митингнүүд үсэг... үргэлжэлөө гээд ПТИ агентство м... сэнэ.

Зарим газарта полициинхид ... муудые хэрэглээ, студентнүү... буудаа. Шархатаhан, алуулhан... нүүд бии. Бүхы hургуулинууд... үшөө хоёр үдэрэй турша соо ... тухай Гаракхпур городой засаг... захиралта гаргаа. Аллахабадта ... hон демонстрацида таба мянга ... студент хабаадаhан байна.

Туладдаануудые мүрдэхэ ... комиссида студентнүүдэй, ба... рай, залуушуулай организаци... түлөөлэгшэдые оруулха эрилтэ ... резолюциие студентнүүд Канпу... митинг дээрэ баталан абаа.

«Социальна харюусалгаяа хүс... мэдэрэн бэеэ абажа ябахыень»... литическэ талаар хара амяа ... даг «хүнүүдэй» мэхэдэ орохогүй... студентнүүдые премьер-минист... дира Ганди тэдэндэ хандан үгэ ... хэлээ уряалhан байна.

Студентнүүдэй хүдэлөөн ... асуудал мүнөөдэр правительствы... лон тэрэнэй онсо комитедэй засе... нууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Мүнөөдэрэй номер...

Нэгэдэхи хуудаhанда: «... амжалтануудай түлөө» гэhэн ... руу бэшэг; хүдөө ажахын хү... мэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна ... Кремлиин Съезднүүдэй ... hайндэрлэhэн тухай мэдээн; ... рядай АССР-эй автомобильн... харгы замай ажахын хүдэлм... лэгшэдые шагнаха тухай СС... Верховно Соведэй Президи... Указ; арадай гэгээрэлэй хүдэ... рилэгшэдые шагнаха тухай ... АССР-эй Верховно Соведэй Пр... диумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаhанда: «... жэлэй жаса» гэhэн гаршаг ... Г. Борисовай статья; Е. Затр... най «Үндэр тушаал» гэhэн ко... понденци; редакциин почтоh...

Гурбадахи хуудаhанда: АП... материалнууд; хилын саа... ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: тобшо мэдээсэлнүүд.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефснууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Уд... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-3... отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышлен... —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жи... —40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строит... ства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, ... формации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со... те Министров Бурятской АССР.

Н0143. Зак. № 1027.